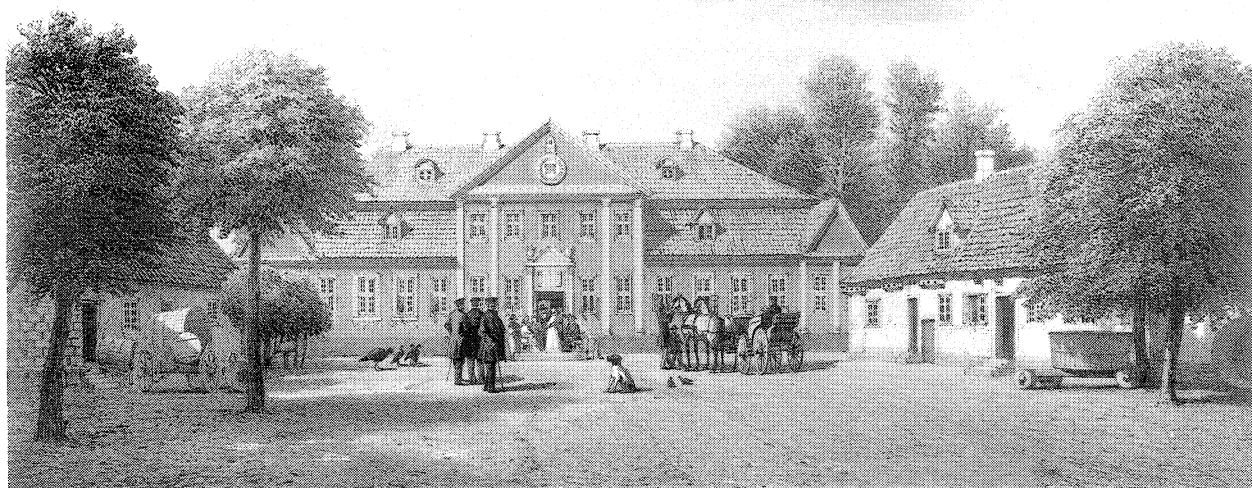

Kulturhistorie

Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt

Sydlangeland kommune



Skemaer og kort

1995

Forsidebillede: Hjortsholm

**Hovedgårdsregistrering
i Fyns Amt**

Skemaer og kort

Udgivet af: Fyns Amt
Natur- og vandmiljøafdelingen
Ørbækvej 100, 5220 Odense SØ
Telefon: 6556 1000

Kortmateriale:
Udgivet af **Fyns Amt**
Grundmateriale: KMS copyright

Tryk: Fyns Amt
ISBN 87 7343 221 0

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	side 1
Oversigtskort	side 2
Kommunekort	side 3
Broløkke	side 5
Hjortholm	side 19
Holmegård	side 33
Lykkesholm	side 47
Skovsgård	side 61
Vestergård	side 73

FORORD

I gennem de senere år har Fyns Amt arbejdet med registrering af de kulturhistoriske forhold vedrørende 123 fynske hovedgårde. Amtet er nu nået til at kunne offentliggøre resultaterne. Den foreliggende rapport er den første udgivelse i afreporteringen af de kulturhistoriske undersøgelser.

Der udgives i alt 25 kommunebaserede skemarapporter, som formidler de grundlæggende kildeoplysninger, de vigtigste sammenfatninger samt væsentlige kort. Kun kommuner som rummer flere end 2 hovedgårde har deres egen rapport. Ullerslev er derfor trykt sammen med Nyborg, Nørre Aaby med Middelfart og Munkebo med Langeskov. Marstal -, Ærøskøbing -, Tommerup - og Vissenbjerg kommuner indgår ikke i afreporteringen, idet de ikke rummer nogen hovedgårde. Til skemaerne er udarbejdet en særskilt nøgle, og derudover publicerer Fyns Amt en sammenfattende rapport og en planlægningsrapport. Skemaoplysningerne er indsamlet af Odense Universitet/Kertemind Museum under ledelse af museumsinspektør, doktor phil. Erland Porsmose.

Det er Fyns Amts håb, at skemamaterialet kan blive til gavn for såvel forskere og lokalhistoriske interesserede, som offentlige administratorer mhp. planlægning. Skemaerne sammenfatter på systematisk måde al rimelig tilgængelig viden, sat op så oplysningerne bliver sammenlignelige fra hovedgård til hovedgård. Herudover er anvendt et stort fond af detaljerede og svært tilgængelige oplysninger fra Erland Porsmoses private kildeoptegnelser.

Nøglen forklarer punkt for punkt hvorfra skemaoplysningerne stammer, og hvori (de væsentligste) eventuelle kildekritiske problemer består. Derudover letter nøglen forhåbentligt forståelsen af det til tider ret indforståede fagsprog.

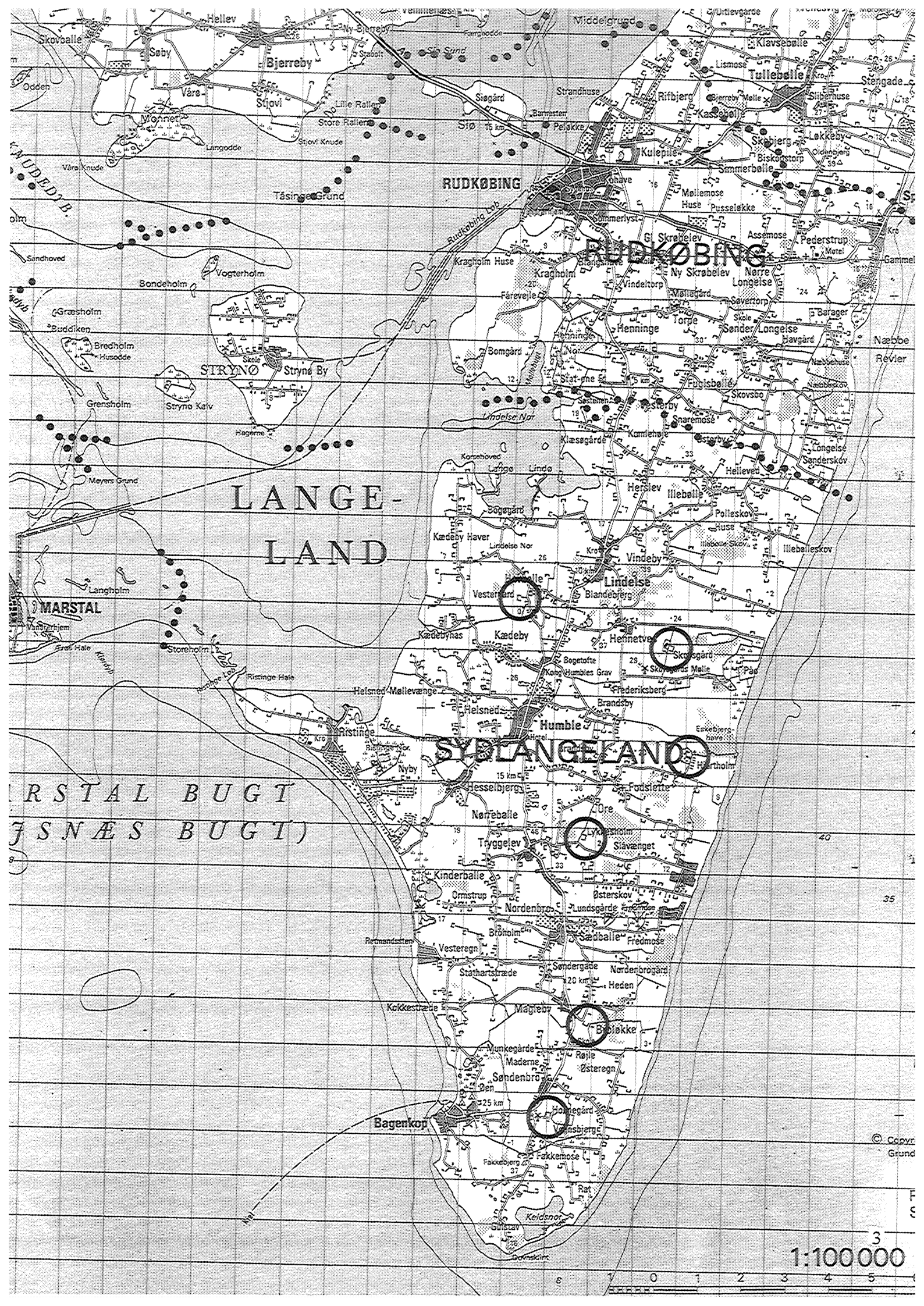
Det skal præciseres, at vurderingerne på skema 6 er udtryk for **en ren kulturhistorisk vurdering**, tilvejebragt på baggrund af skemaer og kort. Den er derfor ikke nødvendigvis udtryk for Fyns Amts endelige opfattelse af bevaringsværdierne og det planlægningsmæssige syn på de fynske hovedgårde.

Erland Porsmose har udarbejdet den endelige vurdering. Stud.mag. Dorte Nørregaard Madssen og museumsinspektør Ellen Dalsgård har indsamlet skemaoplysningerne samt udarbejdet udviklingsbeskrivelser efter 1800.

Redaktion museumsinspektør, cand.mag. Anders Myrtue, Odense Bys Museer



Sydlangeland Kommune



LANGELAND

SYDLANGELAND

MARSTAL BUGT
(S NÆS BUGT)

1:100 000

© Copyr Grund

Broløkke

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
-----------------	--	---------------------------------	-------------------------

Navn: Broløkke	Tidligere navn: Brobjerg
--------------------------	------------------------------------

Bemærkninger:

Broløkke nævnes første gang i 1526 i formen Broebiergis Gaard. Gården er opkaldt efter Højebro, der førte over Magleby Nor.

I 1664 kaldes hovedgården Brøeløchegaard.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
--	----------------------------------

Bemærkninger:

Hovedgården er opstået i Maglebys ejerlav mellem Nordenbro og Søndebro.

Ejere: Krongods 1577 Anne Lunge ca. 1640 Slægten Mylting Henrik Jespersen Mylting ca. 1660 Christen Lauridsen 1660 Jon Lauridsen ca. 1664 Christen Jønsen Holmsted 1739 Niels Rasmussen 1743 Fr.Ahlefeldt 1744 Dines Frantzen Krag 1764 Fr.Ahlefeldt 1985 U.Ahlefeldt-Laurvig	Fælles ejer med nabogårdene Vestergård, Lykkesholm og Holmegård. Under stamhuset Ahlefeldt 1765-1927
--	---

Historiske tildragelser:

Frederik Holmsted, født i 1683 på Broløkke, var direktør for Vestindisk Kompagni. Han forhandlede med franskmændene om Danmarks overtagelse af Sct.Croix. Holmsted endte med at blive borgmester i København.

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
-----------------	---	---------------------------------	-------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. **Hoved- og avlsbygninger:** Hovedbygningen ligger nordligst i anlægget og består af en enkelt sydøst-nordøstgående fløj. Avlsbygningen ligger sydvest herfor og består af flere fløje, der sammen med hovedbygningen danner en rektangulær gårdsplads.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med mindre indhold af skov.

Placering: Randplaceret

Orientering: Agerorienteret

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:**

Der er aftegnet et enkelt hus umiddelbart nord for hovedgården.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:** 1183¹⁾

Antal marker: 8

heraf i årlig brug: 3

Bemærkninger: 1) incl. Holme og Søndebro.

b. **Dyrket areal år 1682:** 66 tdr.ld.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon:

1. + 2. bon:

eng:

skov:

græs:

Bemærkninger: 1687: 30 køer og stude.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: (G) Langeland. Moræneflade med enkelte hatformede bakker og terræn-skrænter. En smule seneglacialt ler mod øst.

Jordbund: Overvejende moræneler.

Naturlig afgrænsning:

Ejerlavet er kun naturligt afgrænset mod øst og vest.

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
-----------------	---	---------------------------------	-------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningen er bevaret i sin grundplan, men der er blevet bygget en fløj til mod øst.</p> <p>Avlsgården ligger delvis i samme område, delvis længere mod sydvest. Den er ændret en del i sin grundplan.</p> <p>Der ligger stadig et hus mod nord</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet ved hovedbygningen er udvidet en smule. Haveområdet ved avlsgården er forsvundet.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-ager arealer: Skovarealet er bevaret, men engområdet ved kysten er blevet opdyrket.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Hovedbygningens nordfløj er opført 1758. Østfløj 1878.</p> <p>Grundmur med fast tag.</p> <p>Have på c.4 tdr.ld.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Ændringerne i hovedgårdskernen er hovedsageligt sket før 1889. Ændringerne ude i ejerlavet er overvejende sket efter 1889.</p>				

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr. hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
-----------------	--	---------------------------------	-------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	17 70	18 50	18 70	1903	1956	
Tønder hartkorn			42 ¹⁾	23	22	27	27	43	35	
Bemærkninger: 1) i 1664										

Fæstegodset

			1662	1688	17 70	18 57 ¹⁾	18 78 ¹⁾	1903 ²⁾		
Tønder hartkorn			64	19	77	276	259	534		
Bemærkninger: 1) Tallet omfatter hele stamhuset Ahlefeldt. 2) Tallet omfatter hele stamhuset Ahlefeldt og grevskabet Langeland.										

			1662	1688	17 65	18 57 ¹⁾	18 78 ¹⁾	1903 ²⁾		
Antal gårde			8	6	3	87	87	143		
Heraf i hovedgd. sognet			8	4	3	24		17		
Antal huse				15	23	194	236	557		
Heraf i hovedgd. sognet				15	23	83		143		
Fæsteenheder ialt				21	26	281	323	700		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

			1662	17 65	18 57 ¹⁾				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods			2	2	16				
Heraf samlinger på min. 3 gårde			1	1	5				
Antal egaliserede samlinger af gårde				1	3				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	15
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
----------	--------------------------------	--------------------------	------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Lidt vest for Broløkke på en holm ude i det nu inddæmmede Magleby Nor ligger voldstedet Borgbjerg, der muligvis er en ældre udgave af kronens hovedgård Brobjerg, der i 1526 var beboet af 4 bønder. I 1577 afhændede kronen Krogagergård (Steensgård) med bl.a. Brobjerggård. O. 1650 genoprettedes gården som hovedgård under navnet Broløkke. Den beskedne hovedgård takseredes i 1688 til 23 tdr.htk. og ½ td. skovskylid. O. 1800 var gården udvidet med 6½ td.htk. fra en gård i Søndebro.

I 1682 var det dyrkede areal på blot 66 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Der var nogen eng og god kystskov til gården. Bogø i Magleby Nor anvendtes til græsning. I 1687 var besætningen på 30 køer og stude. O. 1800 var besætningen 140 køer. Broløkke synes af oprindelse at være et middelalderligt borganlæg, der senere skifter karakter til en kyst-skovgård.

Hovedgårdens godstilliggende var ganske beskedent, under 10 gårde fra 1662 til 1765, til gengæld spillede husene en væsentlig rolle. Alt gods var i 1765 samlet i Søndebro. Dette år blev Broløkke gjort til hovedsæde i stamhuset Ahlefeldt, der fulgte grevskabet Langeland.

b. Efter cirka 1800:

Broløkke, Holme og Søndebros ejerlavsarealer var o. 1800 på 1.183 ha. O. 1905 hører der 207 ha til Broløkke, fordelt på 149 ha ager og 55 ha eng. Skovarealet var lagt til Tranekær Skovdistrikt. I 1985 er arealet næsten uændret, nemlig 205 ha, men der er ikke længere noget engjord.

Fæstegodset, der hørte til stamhuset Ahlefeldt i 1857, var på 276 tdr.htk. Det var fordelt på 87 gårde og 194 huse, hvoraf en pæn del lå i samme sogn som de to hovedgårde Broløkke og Holmegård. Fæstegodset i Magleby sogn virkede ikke særligt velreguleret. Det gods, som ejedes i Nordenbro og Søndebro, var ikke egaliseret. Hoveriet blev dog afløst ret tidligt (1796) mod en pengeydelse. Hovbønderne skulle dog stadig gærde, køre gødning og bygningsmaterialer. En dag årligt skulle 1 karl og 2 hjælpere rive og binde. Frasalget af fæstegodset under stamhuset er sket efter 1878. I 1927 er der således kun 6 tdr.htk. tilbage. O. 1170 var der 15 hoveripligtige gårde til Broløkke. O. 1905 drives den af 13 faste folk, 9 daglejere og i sommerhalvåret 4 polakker.

Hovedgårdstaksten var i 1850 forøget til 27 tdr.htk. Forøgelsen fortsatte, så den i 1903 var oppe på hele 43 tdr.htk. I 1956 var den faldet igen til 35 tdr.htk. O. 1770 var jorden delt i 8 marker, hvoraf de 3 blev besået årligt. Begtrup oplyser (o. 1804), at der fandtes 140 køer på gården. De regnedes for de bedste malkekøer i Fyns stift. Om sommeren græssede de på Bogø. O. 1905 var jorden delt op i 10 marker, hvoraf de to var hhv. halvbrak og kløver/græs. Kvægbesætningen var da på 90 køer og 50 stk. ungvæg og kalve. Året før var der blevet solgt 120 fedesvin. Stamhuset Ahlefeldt, der bestod af Vestergård, Lykkesholm, Holmegård og Broløkke (regnedes for hovedsædet), overgik til fri ejendom i 1927. Der betaltes i den forbindelse 587.000 kr. i afgift til staten og 939.806 kr. til successorfonden.

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
-----------------	--	---------------------------------	-------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

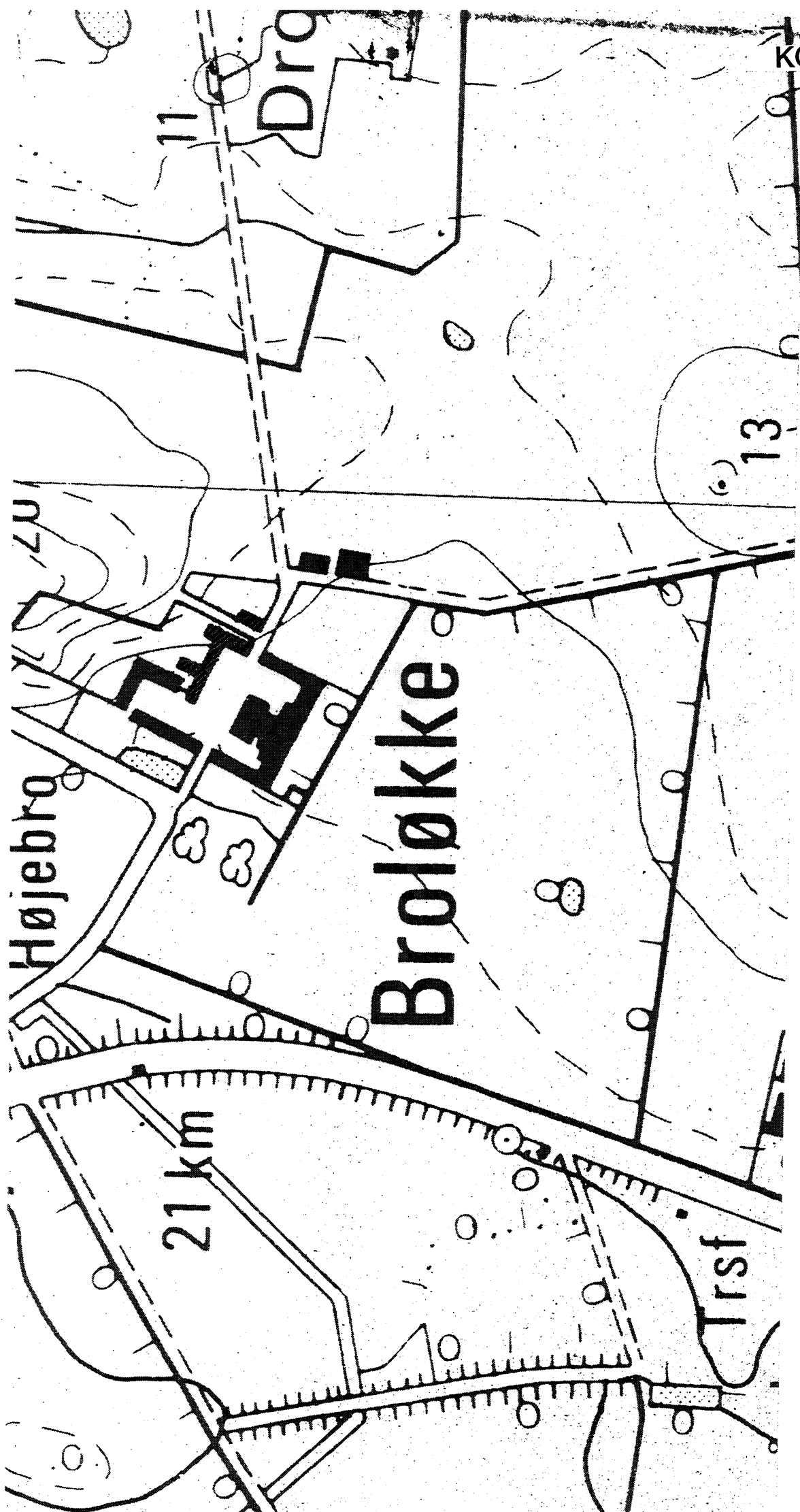
Typologisk vurdering: stor interesse.

1. Broløkke synes opstået som et middelalderligt borganlæg i kronens besiddelse. O.1650 genoprettedes hovedgården som en kystskov-gård. Broløkke er randplacere- ret i sit ejerlav og har agerorientering. O.1800 var Broløkke stadig en mindre hovedgård med under 30 tdr.htk.
2. Godstilliggendet forblev ganske beskedent, men fra 1765 blev Broløkke gjort til hovedsæde for stamhuset Ahlefeldt, der oprettedes af 4 langelandske hovedgårde. Stamhuset fulgte grevskabet Langeland.
3. Broløkkens ejerlav er endnu intakt bevaret. Frasalget af fæstegodset skete først fra 1878 og var endnu ikke afsluttet i 1927.
Stamhuset bestod i 1866 af 501 tdr.htk., heraf 112 under hovedgårdstakst.
4. Hovedbygningen består af to fløje fra henholdsvis 1768 og 1873.

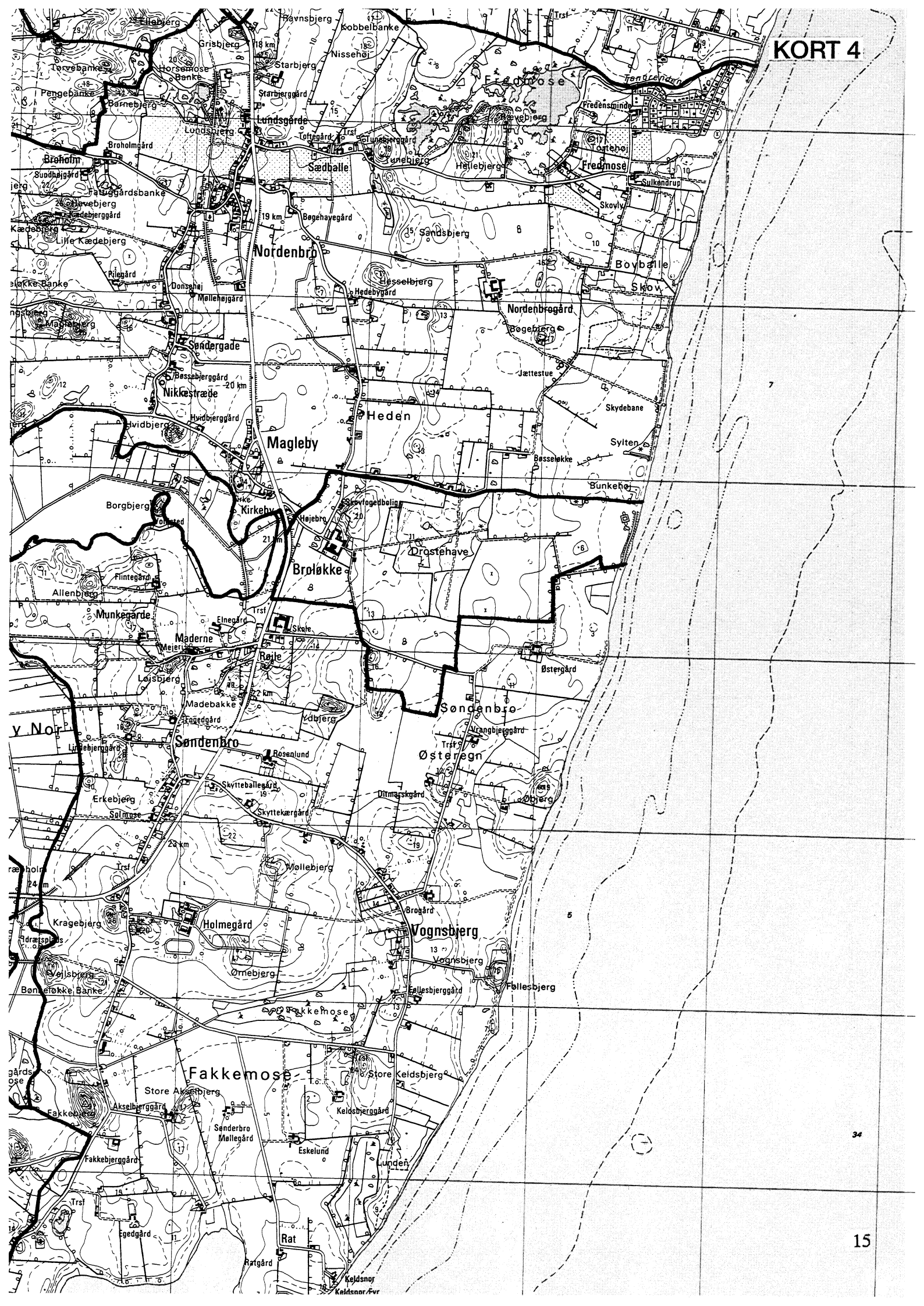
Sammenfattende drejer det sig om en almindelig anlægstype med en lang udviklings- historie med en række karakteristika.

Relikt-vurdering: interesse.

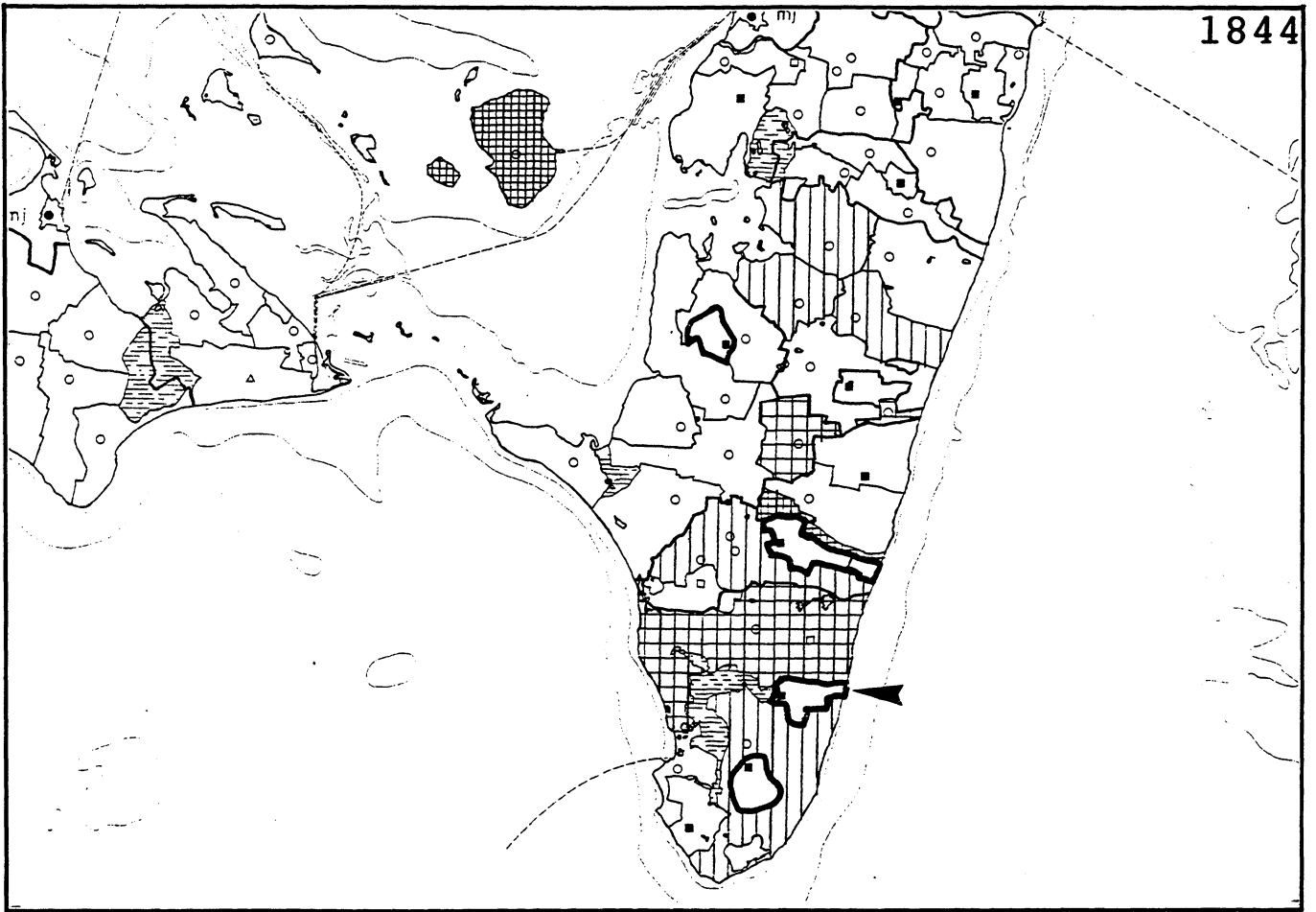
1. Hovedbygningen fra 1758 er bevaret. En anden fløj i samme stil er tilføjet i 1878. Avlsgården er nyopført i 1800-tallet. Haven på 4 tdr.ld. er bevaret.
2. Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse, skovarealet er bevaret, men vådområ- derne opdyrket.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: -











Hjortholm

Fyns Amt	Herred: Langeland, Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Fodslette
----------	------------------------------------	--------------------------	--------------------

Navn: Hjortholm	Tidligere navn: Fodslettegård
--------------------	----------------------------------

Bemærkninger:

Hjortholm er nævnt første gang i 1504 i formen Hiortholm. Forledet er dyrenavnet hjort. Efterledet er holm, der betyder lille ø, eller "forhøjning i eng- og mosedrag."

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: udflyttet landsbyhovedgård
---------------------------------	---

Bemærkninger:

Hjortholm menes at have ligget i landsbyen Fodslette. Hvornår den er udflyttet vides ikke med sikkerhed, men udflytningen menes at være sket omkring 1600. Landsbyen Leggebølle er herefter lagt under hovedgården.

Ejere:

1509 Markvard Hvas	Fælles ejer med nabo-
o. 1610 Niels Gaas	gården Tranekær 1896-
1638 Erik Kaas	1928
1744 Niels Rasmussen	
1754 Christiane Krag	
1782 Mads Christensen	
1823 Julianus Hastrup	
1896 Chr. Ahlefeldt-Laurvig	
1928 J.de Neergaard	
1933 C.C.Ahlefeldt-Laurvig	
1985 H.B.Ahlefeldt-Laurvig og C.K.Ahlefeldt-Laurvig.	

Historiske tildragelser:

Jens Hvas, der ejede gården i midten af 1500-tallet, var en trættekær person, der lå i strid med alt og alle. Værst gik det i 1571, da han sammen med sin søn overfaldt præsten i Tryggelev. Præsten blev såret ved denne lejlighed, og tjenestedrengen blev dræbt. Under svenskekrigene blev Hjortholm stærkt ødelagt.

Fyns Amt	Herred: Langeland, Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Fodslette
----------	------------------------------------	--------------------------	--------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. **Hoved- og avlsbygninger:** Hovedbygningen består af tre ikke sammenbyggede fløje. Anlægget er åbent mod øst, og den sydlige fløj er forsynet med en udløberfløj. Avlsbygningerne ligger øst og sydøst herfor. De danner et uregelmæssigt flerfløjet anlæg, åbent mod hovedbygningerne. Hertil kommer en del mindre bygninger. Hoved- og avlsbygninger er omgivet af voldgrave mod syd, sydøst og nord.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med mindre indhold af skov. Hertil kommer kystlinien.

Placering: Randplaceret.

Orientering: Agerorienteret.

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:**

Der er aftegnet fire huse ude i ejerlavet. De tre ligger lige i ejerlavsranden, mens det fjerde ligger nogle få hundrede meter fra stranden.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:** 390 ha.

Antal marker: 6 store og 3 små

heraf i årlig brug: 3 store og 2 små

b. **Dyrket areal år 1682:** 202 tdr.l.d.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon:

1. + 2. bon:

eng:

skov:

græs:

Bemærkninger: 1687: 50 malkekøer.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform:

Jordbund: Overvejende moræneler med større, spredte forekomster af ferskvandssand, -ler, tørv.

Naturlig afgrænsning: Ejerlavet er kun naturligt afgrænset mod vest og delvis mod nord.

Fyns Amt	Herred: Langeland, Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Fodslette
-----------------	---	---------------------------------	---------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har næsten samme grundplan som o.1800, men udløberfløjen mod syd ser ud til at være blevet forlænget og flyttet lidt.</p> <p>Avlsbygningerne ligger i samme område som før, men grundplanen er fuldstændig ændret. Voldgravene er blevet fyldt op på nær en lille del mod sydvest.</p> <p>Kun det ene hus ligger stadig i ejerlavet.</p> <p>Bebyggelsesgraden i ejerlavet er ikke blevet ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet er blevet udvidet mod syd og vest.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: Hovedparten af ejerlavet er blevet opdyrket.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X			<p>Vestfløjen er opført 1789. Nordfløjen er ældre. Restaureret o.1908.</p> <p>Avlsgård i grundmur med lade fra 1838 og kostald fra 1869.</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne i ejerlavet er overvejende sket efter 1889.</p>				

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Fodslette
----------	-----------------------------------	--------------------------	--------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688 ³⁾	1770 ¹⁾	18 48	18 70	1903	1956	
Tønder hartkorn			40 ²⁾	49	62	66	74	64	71	

Bemærkninger: 1) excl.skovskyld på 2 tdr.htk.

2) excl.Leggebølle m.37 tdr.htk. 3)excl.Leggebøllegård
12 tdr.htk.

Fæstegodset

			1662	1688	17 70	18 48	18 70	1903		
Tønder hartkorn			296	142	199	186	-	9		

Bemærkninger:

			1662	1688	17 55	18 48	18	1903		
Antal gårde			48	28	39	37		3		
Heraf i hovedgd. sognet			13	13	13	14		3		
Antal huse				8	39	61		17		
Heraf i hovedgd. sognet				6	19	20		17		
Fæsteeenheder ialt				36	78	98		20		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	17 55	18 48			
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	23	17	10			
Heraf samlinger på min. 3 gårde	2	5	4			
Antal egaliserede samlinger af gårde		4	4			

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 39

Hoveriets omfang pr. gs. gård:

- a) pløjedage
- b) spanddage
- c) gangdage

Bemærkninger:

Fyns Amt	Herred: Langeland, Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Fodslette
----------	------------------------------------	--------------------------	--------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Fra 1509 omtales en landsbyhovedgård i Fodslette. O.1600 flyttede gården ud og skiftede navn til Hjortholm. O.1660 udvidedes Hjortholm ved nedlæggelsen af landsbyen Leggebølle med 11 gårde (i Humble sogn). En avlsgård, Leggebøllegård (12 tdr.htk. i 1688), blev opretholdt, men senere lagt under Hjortholm, der her ved nåede op på 62 tdr.htk. foruden 2 tdr. skovskuld.

Hjortholm havde i 1682 et dyrket areal på 202 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. I 1687 havde gården 50 malkekøer. I 1744 var besætningen øget til 106 køer. O.1800 hedder det, at Hjortholm anses for den bedste avlsgård på Langeland med meget gode jorder. Den havde også den bedste bygning og noget skov. Ved udflytningen placeredes Hjortholm ved kystskove.

Ved to mageskifter med kronen erhvervede Hjortholm i 1634 og 1642 16 gårde i Fodslette og Humble sogne. I 1695 afstod kronen yderligere 19 gårde, heraf 12 i Humble sogn. Hjortholm nåede herved et tilliggende på 30-40 gårde og 150-200 tdr.htk. bøndergods. Tilliggendet forblev dog forholdsvis spredt, med de største koncentrationer i Fodslette og Humble sogne. Fire gårdsamlinger var egaliserede i 1755.

Godset opnåede ikke status som stamhus el. lignende.

b. Efter cirka 1800:

Hjortholms hovedgårdsejerlav var o.1800 på 390 ha. I 1905 var hovedgårdens areal på 356 ha. Det er senere blevet forøget, så det i 1985 beløb sig til 441 ha. Forøgelsen mellem 1905 og 1985 er sket lige meget på ager/eng-arealet og skov-arealet.

Fæstegodset holdt sig stort set uændret i første halvdel af 1800-tallet. I 1848 var det på 186 tdr.htk., fordelt på 37 gårde og 61 huse. Det meste af godset lå enten i samme sogn som hovedgården eller i det tilstødende Humble sogn. I de 4 byer, hvor Hjortholm ejede 3 gårde eller flere, var disse egaliserede. Frasalget af størsteparten af fæstegodset skete under Julianus Hastrup, der ejede Hjortholm fra 1823-1863. I 1903 var der kun 3 mindre gårde og 17 huse tilbage. O.1905 blev gården drevet af 14 faste folk, 10 daglejere og nogle polakker om sommeren.

I 1770 var jorden delt op i 9 marker, hvoraf de fem blev besået årligt. O.1905 var jorden delt op i hhv. 9 og 4 marker, hver med sin selvstændige rotation. Af de 9 marker, var de 3 hhv. brak, kløver og græs. Af de 4 marker blev de 3 besået årligt, mens en lå med kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 168 køer og 64 stk. ungvæg og kalve. I 1847 oprettede Julianus Hastrup avlsgården Rødbjerghavn ved sammenlægning af 4 gårde. Den blev dog kort efter overdraget en af hans sønner; siden har den ikke hørt under Hjortholm. I den første halvdel af 1900-tallet blev der drænet og merglet en del, samtidig med at to skove blev ryddet, og andre arealer tilplantedes. Hovedgårdstaksten svingede en del i 1800-tallet. I 1870 var den steget til hele 74 tdr.htk., mens den i 1903 var nede på 64 tdr.htk. I 1956 var den steget igen til 71 tdr.htk.

Fyns Amt	Herred: Langeland, Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Fodslette
----------	------------------------------------	--------------------------	--------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

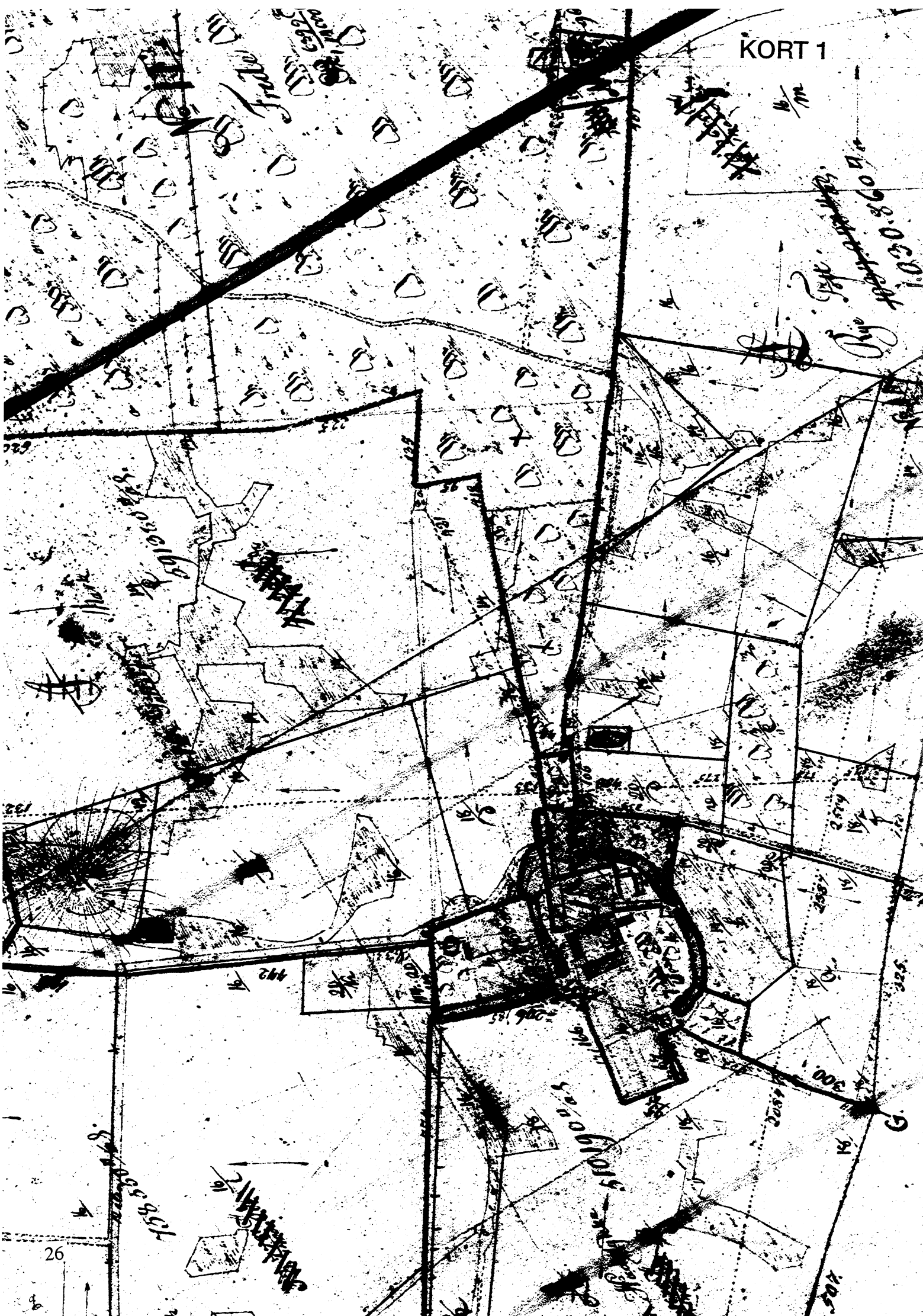
Typologisk vurdering: stor interesse.

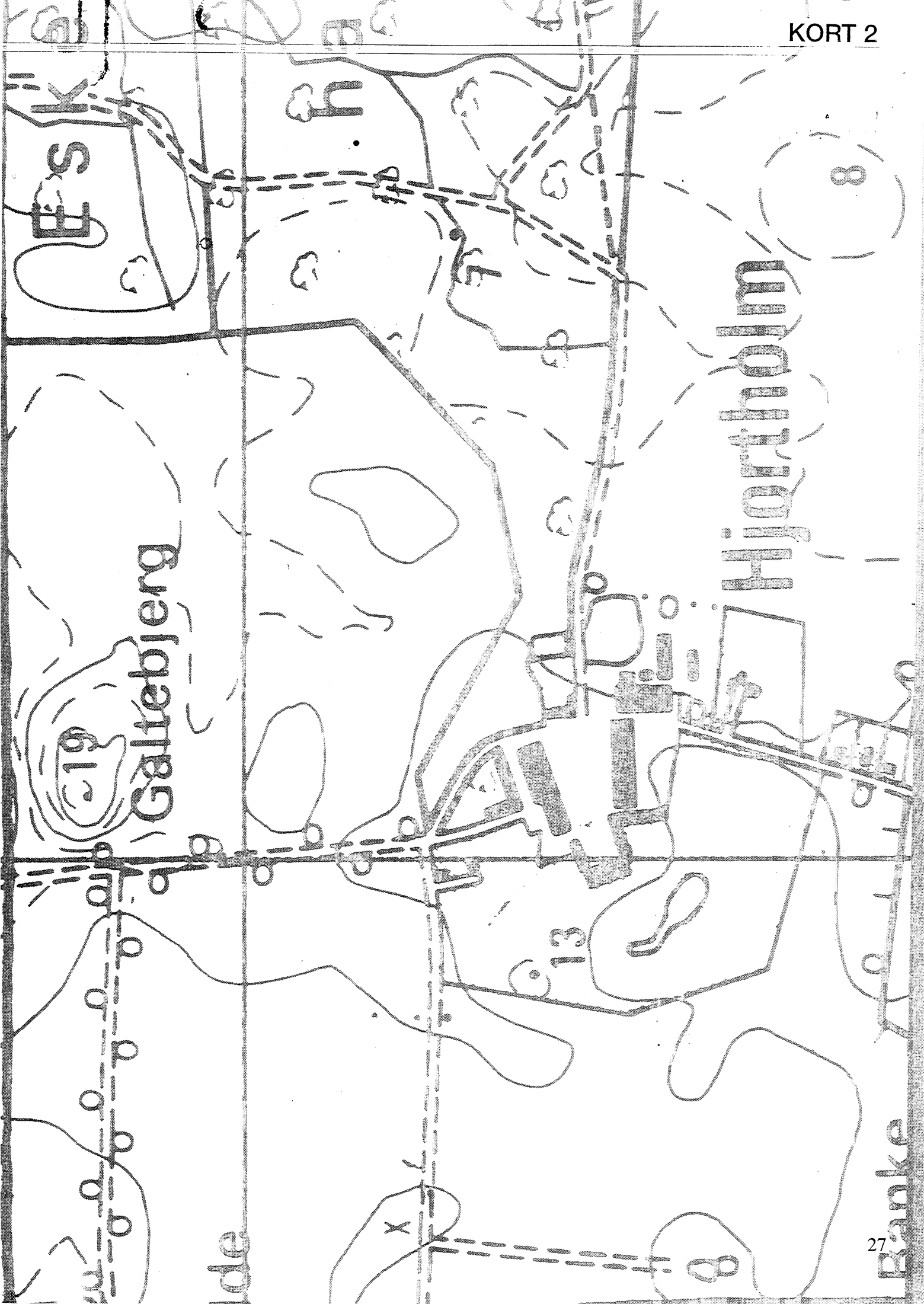
- Hjortholm er af anlægstype en landsbyhovedgård, der o.1600 flyttedes ud til kystskovområde. I 1600-tallet inddrog landsbyen Leggebølle med 11 gårde, og Hjortholm nåede herved et niveau af godt 60 tdr.htk. Hjortholm er randplaceret i sit ejerlav og har agerorientering. Der var store kystskove til hovedgården.
 - Godstilliggendet forblev beskedent på 30-40 gårde, fortrinsvis erhvervet ved mageskifte med kronen. Godset lå ret spredt og var kun delvis egaliseret. Godset opnåede ingen speciel status.
 - Hovedgårdens areal er forøget i forhold til situationen o.1800. Frasalget af fæstegodset foregik i anden halvdel af 1800-tallet, og endnu i 1903 var der 20 fæsteenheder tilbage.
 - Den nuværende hovedbygning stammer fra 1700-tallet, avlsgården fra 1800-tallet.
- Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med en række udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: interesse.

- Hovedbygningen fra 1700-tallet er velbevaret. Avlsgården er opført i 1800-tallet. Haveanlæg på 8 tdr. ld. er bevaret.
- Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse. Hovedparten af ejerlavet er i dag opdyrket.
- Særlige relikter: -
- Arkæologiske interesser: tomten af landsbyen Leggebølle.

KORT 1







Hennemved

Skovsgård

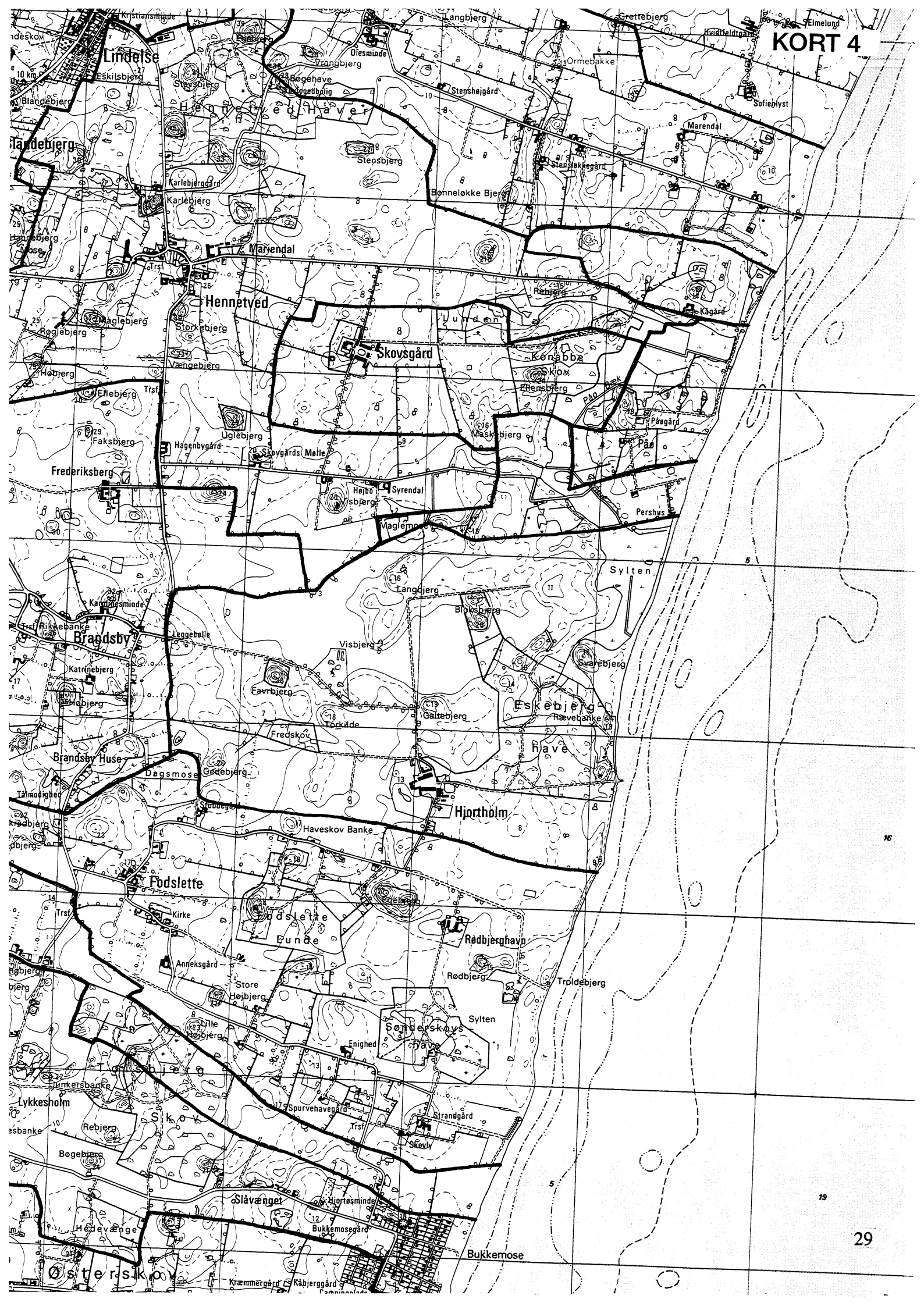
Brandsby

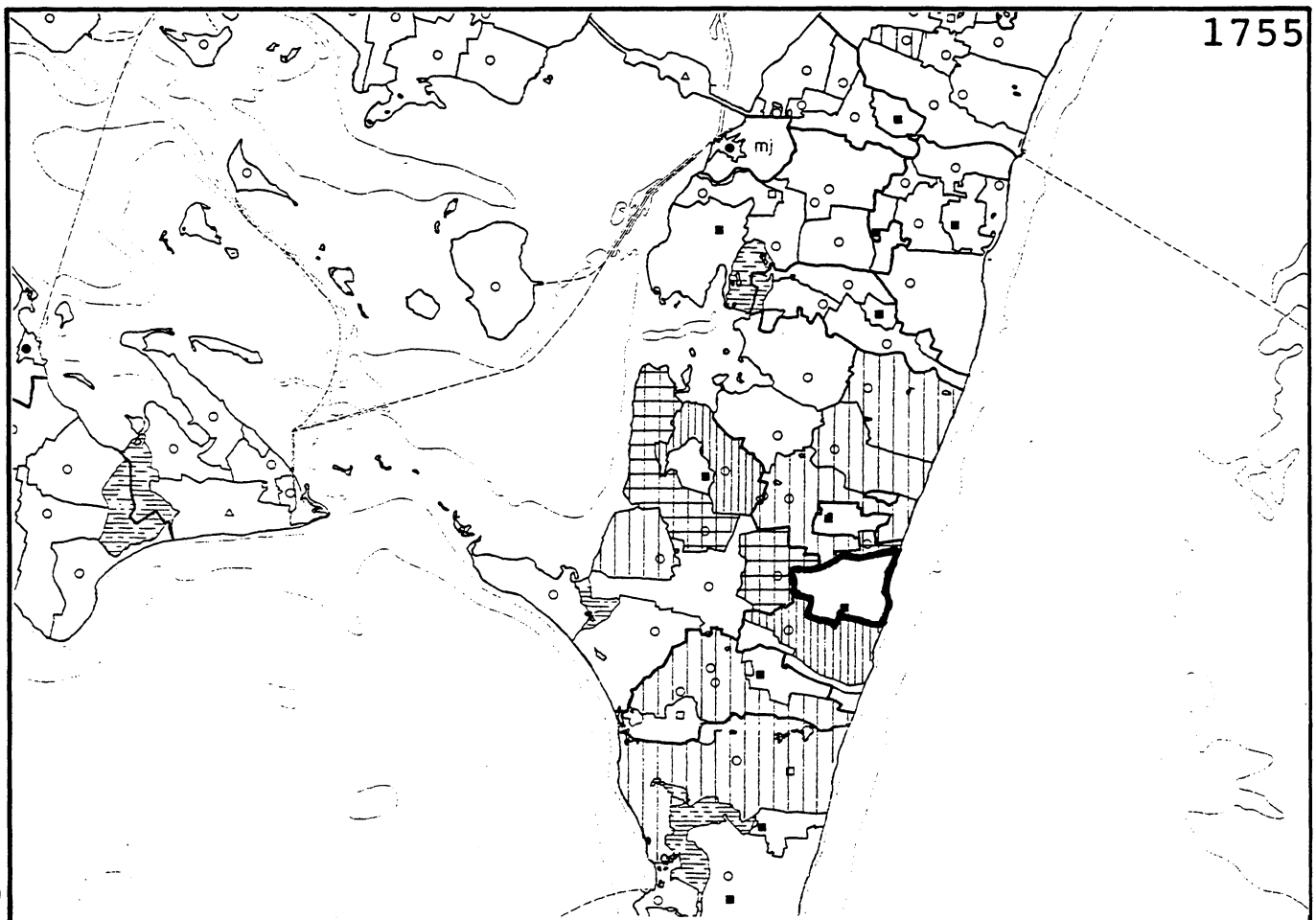
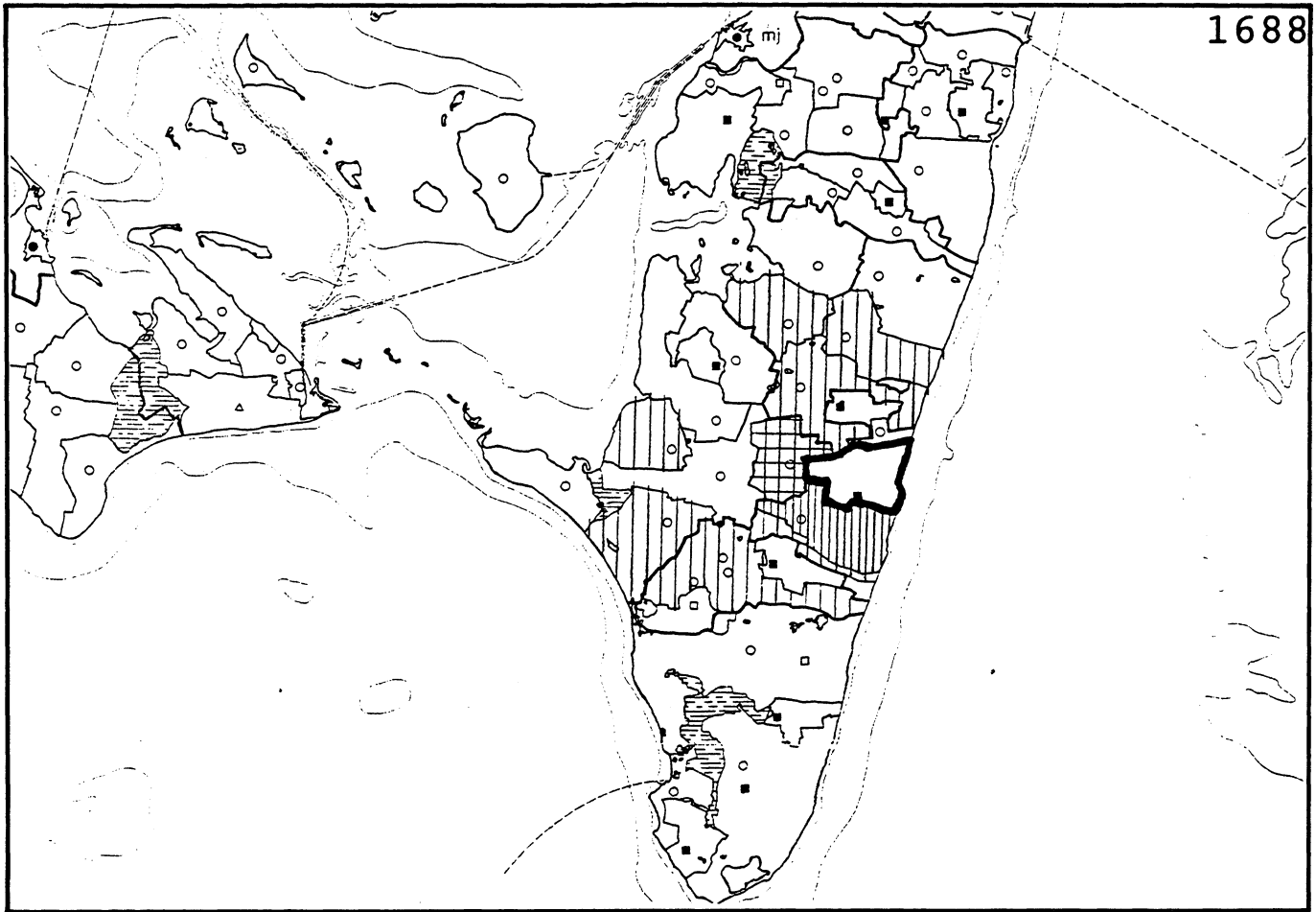
Hjørholm

Fødslette

holm

28







Holmegård

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
-----------------	--	---------------------------------	-------------------------

Navn: Holmegård	Tidligere navn:
Bemærkninger: Holmegård er nævnt første gang i 1550 i formen Holmegaard. Forledet holm betyder lille ø eller forhøjning i eng- eller mosedrag.	

Anlægstidspunkt: middelalder /1500-tallet	Anlægsform: enestegård
Bemærkninger: Holmegård kendes som sædegård fra første halvdel af 1500-tallet. Holmegård er oprindelig udparcelleret af Maglebys ejerlav (Søndenbro)	

Ejere:	1500-tallets første halvdel P.J.Mylting J.P.Mylting (død tidligst 1561) J.J.Mylting (død tidligst 1583) ca.1650 Mogens Kaas (muligvis) 1664 Anne Rudbeksdatter Pors (enke efter M.Kaas) 1749 Fr. Ahlefeldt køber halvdel 1755 Fr. Ahlefeldt bliver enejer 1952 Forsvarsministeriet	Fælles ejer med nabogårdene Lykkesholm, Broløkke og Vestergård Under stamhuset Ahlefeldt 1765-1927
---------------	---	--

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
-----------------	--	---------------------------------	-------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme grundplan som o.1800.</p> <p>Avlsgården ligger i samme område som før, men grundplanen er ændret en del.</p> <p>Møllen og huset ligger der stadig</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret meget ved nybebyggelse omkring hovedgården</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet har samme udstrækning som før</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-ager arealer: Den overvejende del af skov- og engarealerne er opdyrket.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X		X	
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Den overvejende del af ændringerne er sket efter 1889.</p>				

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
-----------------	--	---------------------------------	-------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	17 70	18 57	18 70 ¹⁾	1903	1956	
Tønder hartkorn			21	21	25	27	27	38	18	
Bemærkninger: 1) excl. skovskyld på 10 tdr.htk.										

Fæstegodset

			1662 ²⁾	1688 ²⁾	17 65	18 57 ³⁾	18 78 ³⁾	1903 ⁴⁾		
Tønder hartkorn			130	142	123	276	259	534		
Bemærkninger: 2) incl. Lykkesholms fæstegods. 3) hele stamhuset Ahlefeldt. 4) hele stamhuset Ahlefeldt og grevskabet Langeland.										

			1662 ²⁾	1688 ²⁾	17 65	18 57 ³⁾	18 78 ³⁾	1903 ⁴⁾		
Antal gårde			16	29	28	87	87	143		
Heraf i hovedgd. sognet			11	18	21	24		17		
Antal huse				19	24	194	236	557		
Heraf i hovedgd. sognet				11	18	83		143		
Fæsteenheder ialt				48	52	281	323	700		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

			1662	17 65	18 57 ³⁾				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods			3	4	16				
Heraf samlinger på min. 3 gårde			3	3	5				
Antal egaliserede samlinger af gårde				0	3				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	8
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
----------	-----------------------------------	--------------------------	------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Holmegård kendes som adelig sædegård fra første halvdel af 1500-tallet. Den er formentlig anlagt som enestegård og udparcelleret af Søndenbros ejerlav. Den lille hovedgård var i 1688 på 21 tdr.htk. Inden 1765 lagdes yderligere 4½ td. htk. under gården.

Det dyrkede areal var i 1688 på blot 89 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. I 1687 var besætningen på 30 malkekøer, og gården havde hollænderi. Til godset hørte o.1800 en vindmølle.

Det vides ikke, hvornår Holmegårds jorder er blevet udskilt i et særligt enemærke.

I anden halvdel af 1600-tallet var Holmegård forenet med Lykkesholm, derefter med Nødergård, og fra 1765 blev det indlemmet i stamhuset Ahlefeldt, hvis hovedsæde var Broløkke. Stamhuset fulgte grevskabet Langeland.

Forud for indlemmelsen i stamhuset var bøndergodset ganske beskedent.

I 1765 lå der 28 gårde og 24 huse til Holmegård, heraf 21 gårde og 18 huse i Magleby sogn. Godset var ikke egaliseret.

I 1689 ansøgte om at lægge Lykkesholm under Holmegård som bøndergods.

b. Efter cirka 1800:

Omkring 1800 var Søndebro, Broløkke og Holmegårds areal på 1183 ha. O.1905 hørte der 179 ha til Holmegård, fordelt på 149 ha agerjord og 30 ha eng. Skovarealet var blevet lagt ind under Tranekær Skovdistrikt. Ved stamhuset Ahlefeldts overgang til fri ejendom i 1927 blev der afgivet 77 ha jord fra Holmegård til staten. I 1956 er arealet derfor nede på 95 ha.

Fæstegodset for hele stamhuset Ahlefeldt, som bestod af gårdene Vestergård, Broløkke, Holmegård og Lykkesholm var på 276 tdr.htk. i 1857. Det var fordelt på 87 gårde og 194 huse, hvoraf en pæn del lå i samme sogn som Broløkke og Holmegård. Fæstegodset i Magleby sogn var ikke egaliseret. O.1770 var der 8 hoveripligtige gårde til Holmegård. Hoveriet afløstes allerede i 1790'erne mod en pengeydelse og enkelte hoveriydelser. Frasalget af fæstegodset er sket efter 1878, så der i 1927 kun er 6 tdr.htk. tilbage under stamhuset. O.1905 drives gården af et folkehold på 11 faste folk, 2 daglejere og 3 ekstra mand i roer og høst.

Hovedgårdstaksten er forholdsvis stabil i 1800-tallet. I 1903 stiger den kraftigt til 38 tdr.htk. Efter afgivelsen af jord til staten falder den igen. I 1956 er den på beskedne 18 tdr.htk. O.1770 var jorden delt i 5 marker. O.1905 var der 8 marker. Kvægbesætningen var da på 90 køer og 30 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 50 fedesvin.

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Magleby
----------	-----------------------------------	--------------------------	------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

Typologisk vurdering: interesse.

1. Holmegård synes anlagt som enestegård i Søndebro ejerlav. Den omtales som hovedgård fra 1500-tallet. O.1800 havde den nået en beskeden størrelse på 25 tdr.htk. Holmegård er centralplaceret i sit ejerlav og har agerorientering.
2. Godstilliggendet forblev beskudent, indtil Holmegård i 1765 indlemmedes i stamhuset Ahlefeldt, der fulgte grevskabet Langeland. Holmegård havde fra midten af 1600-tallet været tilknyttet andre langelandske godser.
3. Frasalget af stamhusets fæstegods skete efter 1878. I forbindelse med stamhusets overgang til fri ejendom i 1927 blev der afgivet meget jord fra Holmegård, hvis areal omtrent halveredes.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig anlægstype med en forholdsvis træg og beskeden godsudvikling. Holmegård har først og fremmest fungeret som avlsgård i forbindelse med andre godser.

Relikt-vurdering: interesse.

1. Hovedbygningen har samme grundplan som o.1800. Avlsgården er nybygget. Haveområdet er bevaret.
2. Ejerlavet er delvis udparcelleret, den overvejende del af skov- og engarealerne er opdyrket.
3. Særlige relikter: en vindmølle.
4. Arkæologiske interesser: -

N:o 9
Madsen Nielsen
Larsen
Nielsen

N:o 8
Foged. Nielsen
Udenstige
696.50m

N:o 14
Nielsen

N:o 10
Sørensen

N:o 11
Nielsen
296.00m

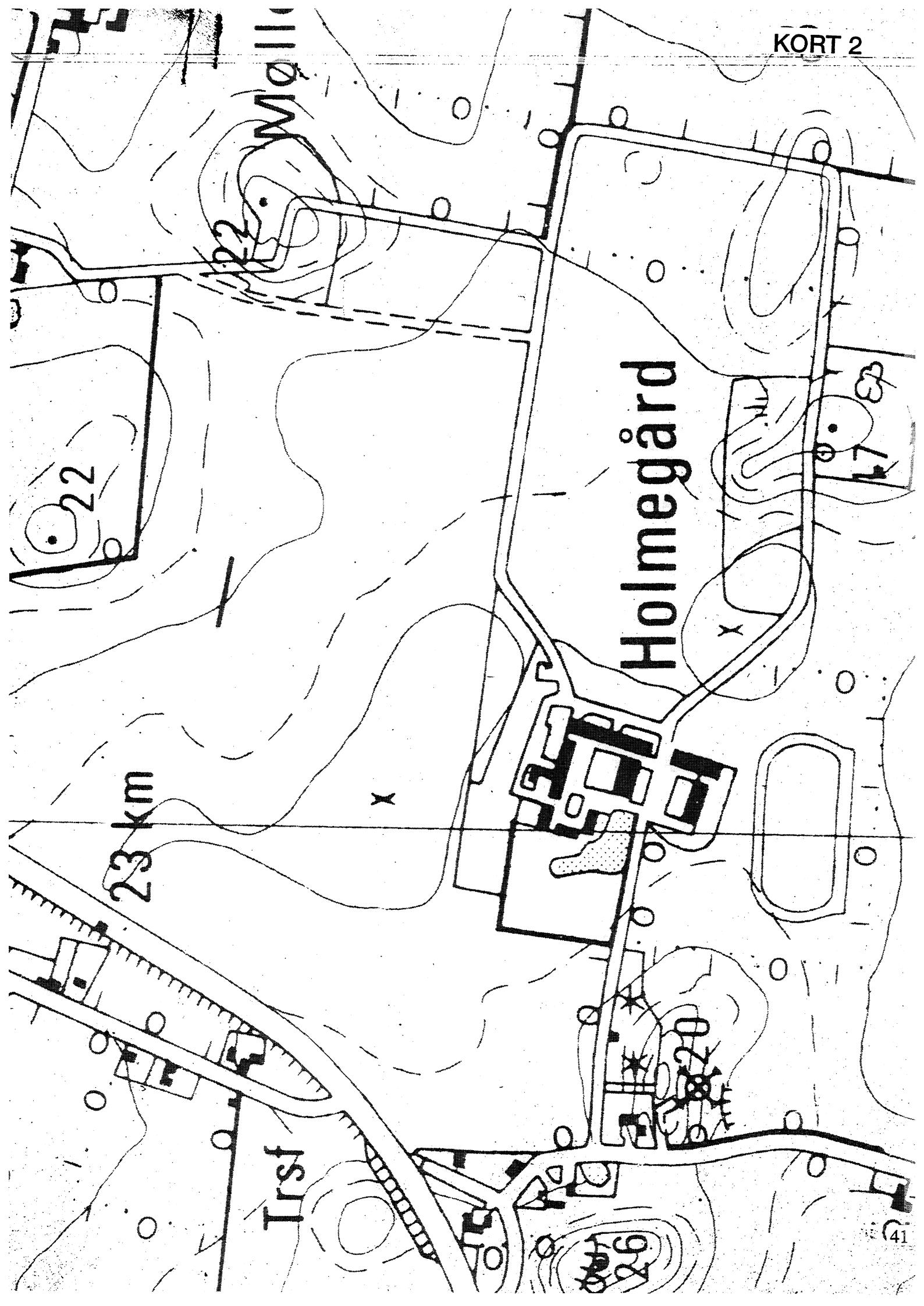
N:o 12
Nielsen

N:o 13
Nielsen

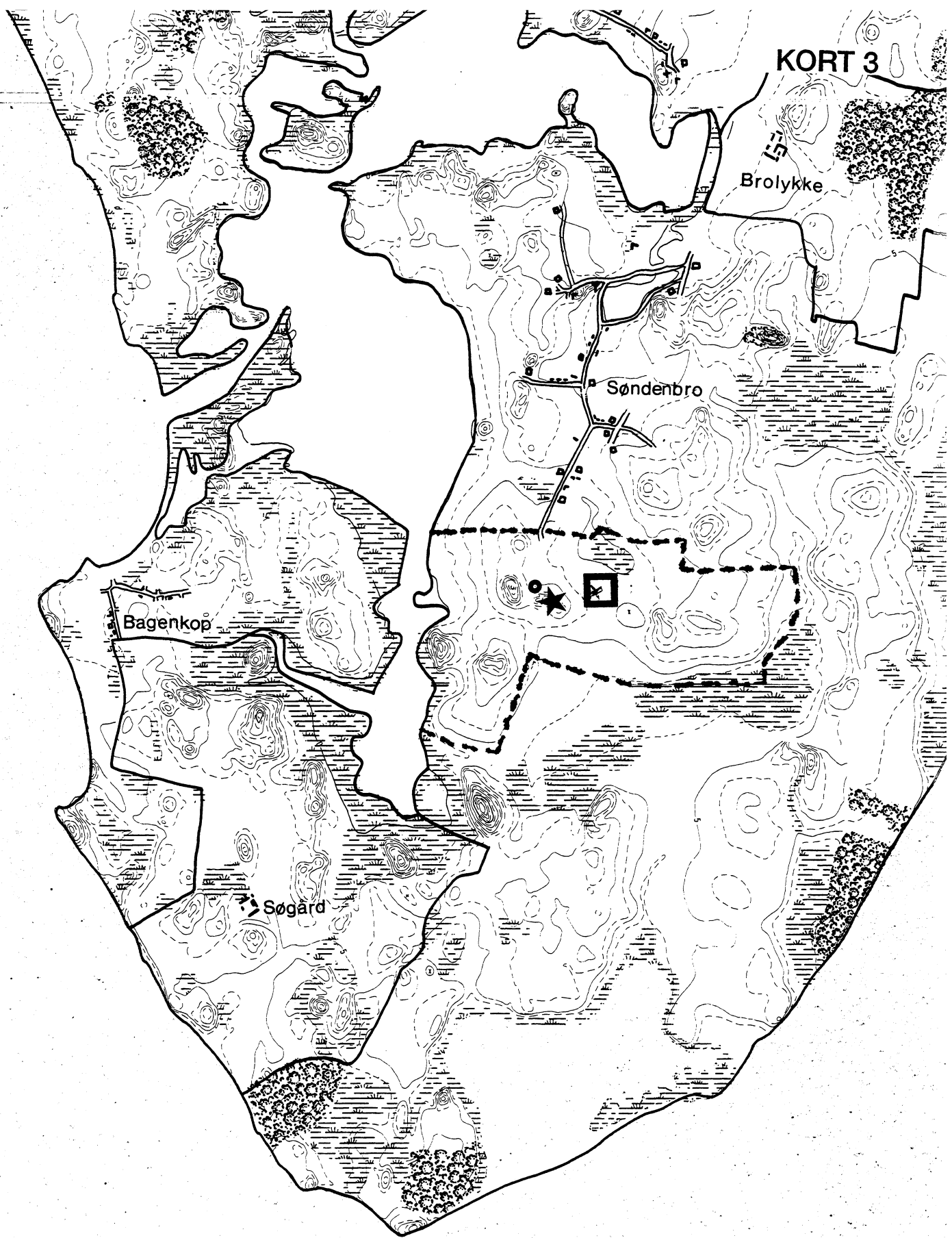
N:o 15
Nielsen

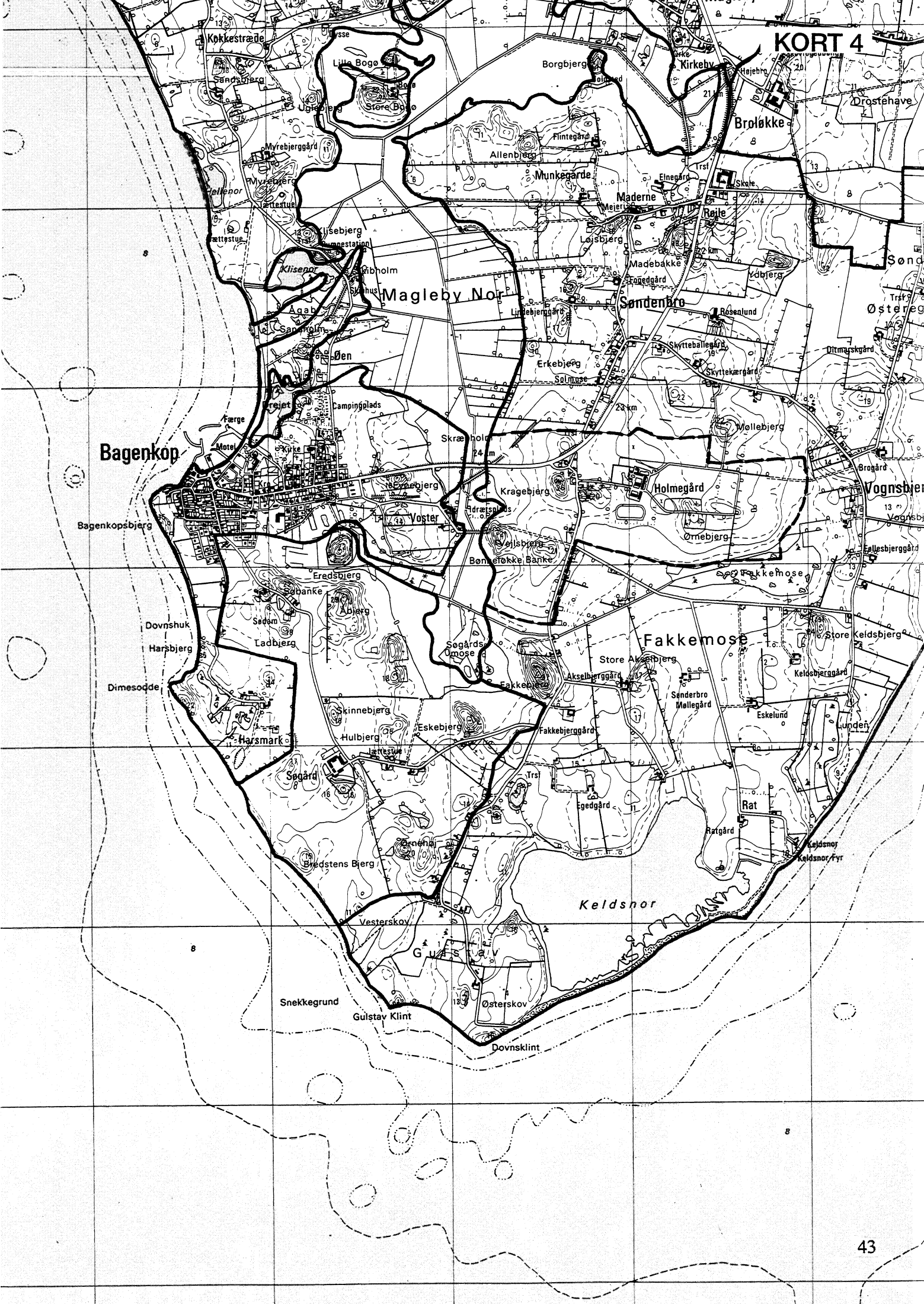
N:o 16
Nielsen
161.00m

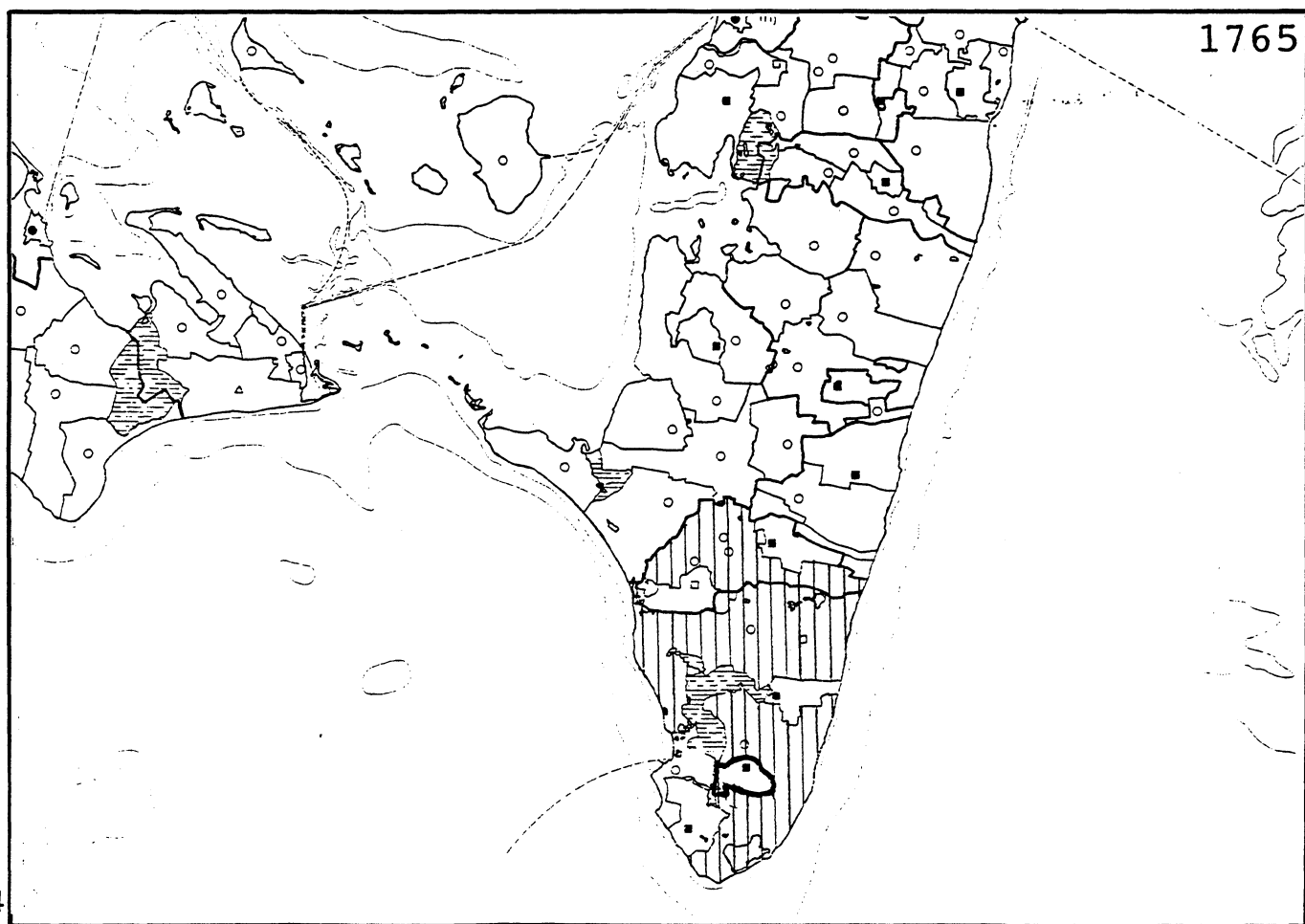
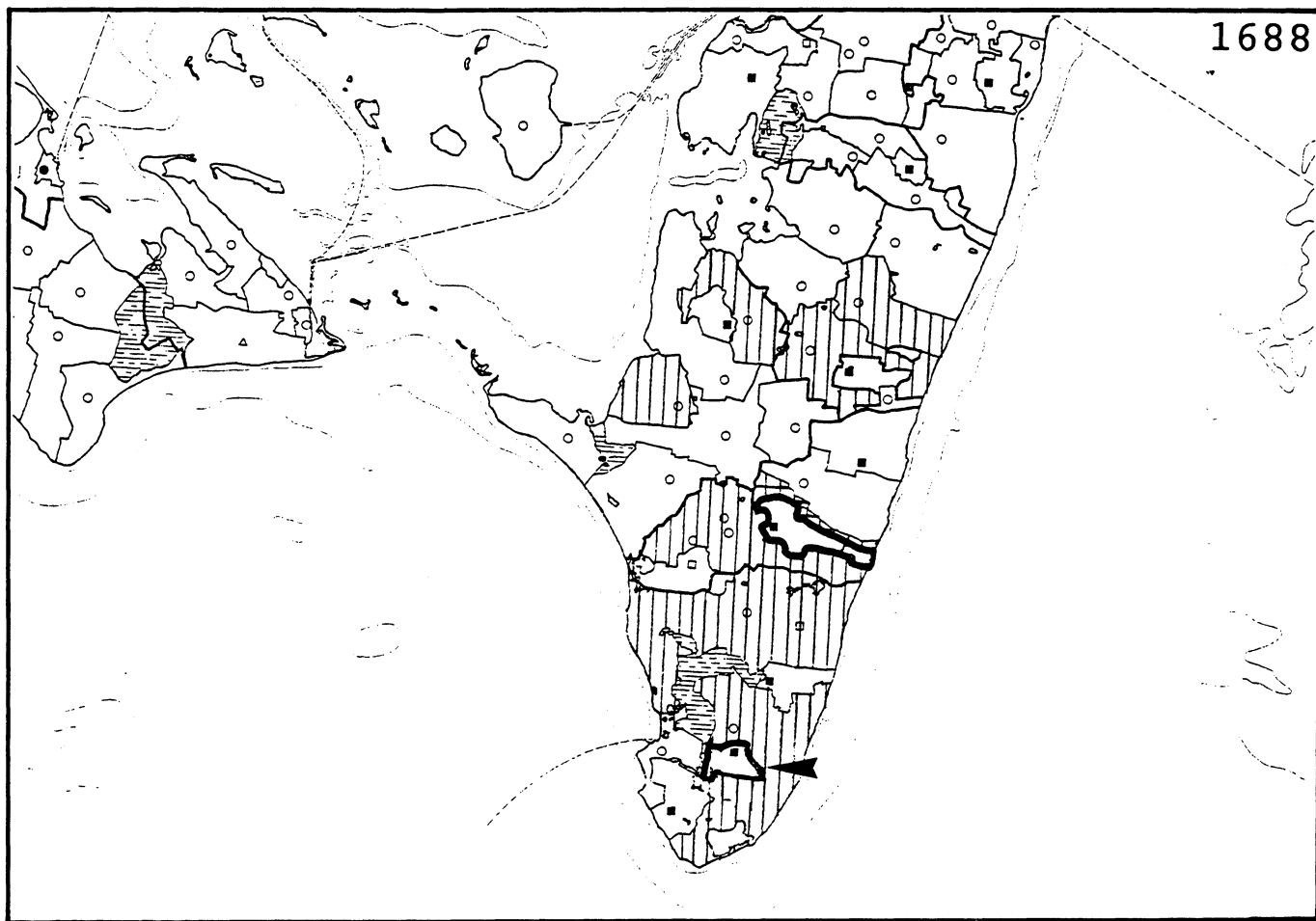
N:o 17
Nielsen

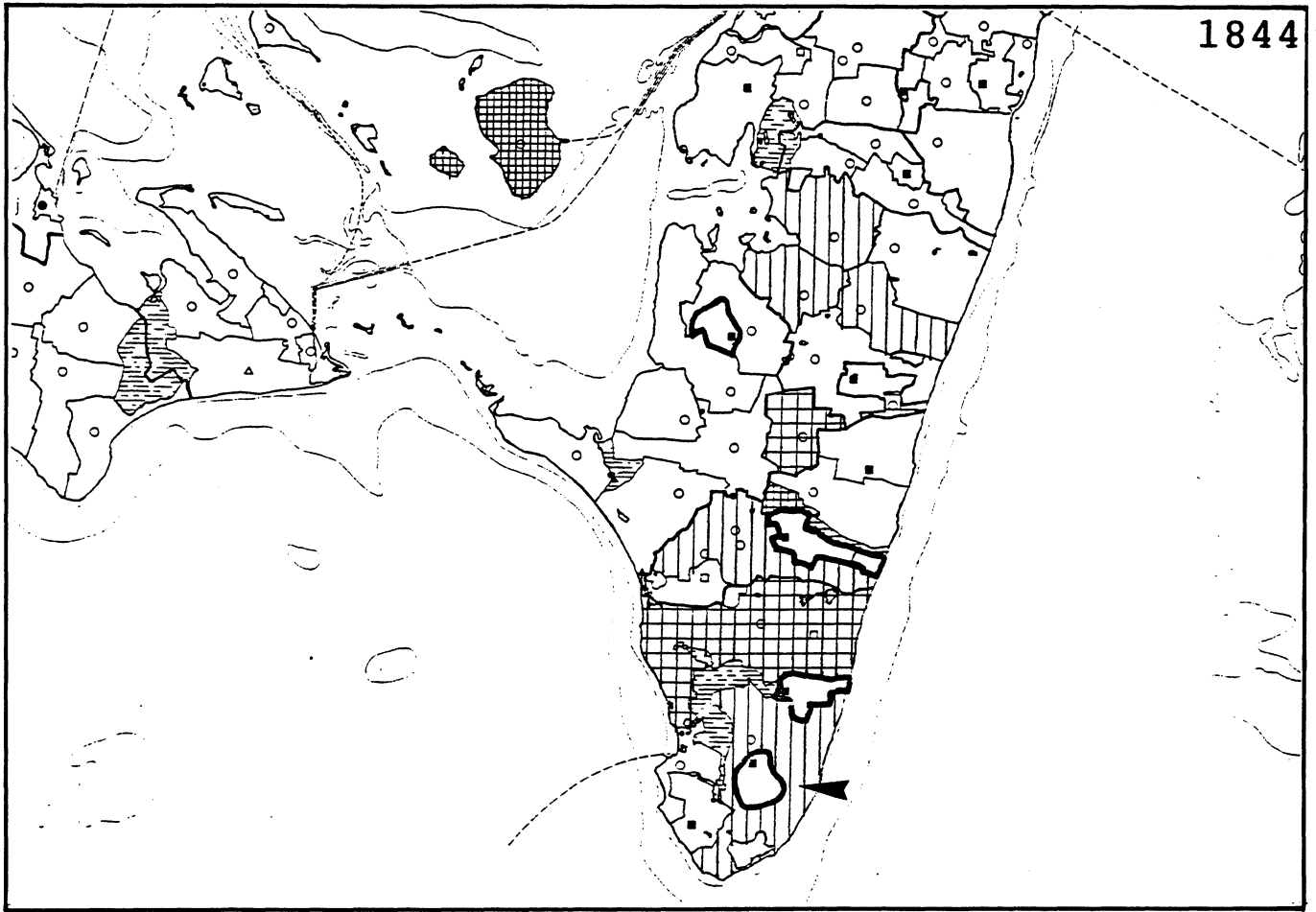


KORT 3









Lykkesholm

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Tryggelev
-----------------	--	---------------------------------	---------------------------

Navn: Lykkesholm	Tidligere navn:
----------------------------	------------------------

Bemærkninger:

Lykkesholm er nævnt første gang i 1459 i formen Lyckesholm. Navnets oprindelse menes at være det samme som for Lykkesholm i Ellested sogn. Forledet er løkke, som betyder indhegnet jordstykke. Efterledet er holm, som betyder lille ø eller forhøjning i eng- eller mosedrag.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
--	----------------------------------

Bemærkninger:

Lykkesholm er opstået ved rydning af skov i Tryggelevs ejerlav. I 1600-tallet og begyndelsen af 1700-tallet har hovedgården gjort store indhug i Tryggelevs og Ores ejerlav. Ved Ore går ejerlavsgrænsen helt tæt op til landsbyen.

Ejere: ca.1459 Hans Kortsen	Fælles ejer med nabogårdene Holmegård, Broløkke og Vestergård.
ca.1555 Frands Brockenhuus 1 part familien Kortsen 1 part	
1558 gården delt i 24 arveparter, familien Kortsen er stadig blandt ejerne. Jens Hvas fradømmes 1558 sin part.	
o.1600 Rudbek Pors (muligvis)	Under stamhuset Ahlefeldt 1765-1927
1648 Mogens Eriksen Kaas	
1749 Fr. Ahlefeldt køber halvdelen	
1755 Fr. Ahlefeldt bliver eneejer	
1985 K.B.Ahlefeldt-Laurvig	

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Tryggelev
----------	-----------------------------------	--------------------------	--------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. Hoved- og avlsbygninger:
Hoved- og avlsbygninger består af flere mindre bygninger, der ligger tæt på hinanden, men dog så uregelmæssigt, at de ikke udgør et samlet anlæg.

b. Placering i ejerlavet:

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med større indhold af skov.

Placering: Randplaceret.

Orientering: Ager/eng-orienteret.

c. Øvrige bygninger i ejerlavet:

Der er aftegnet et enkelt hus ved den sydlige ejerlavsrind.

Driftsøkonomi

a. Areal år 1800: 241 ha

Antal marker: 8

heraf i årlig brug: 4

b. Dyrket areal år 1682: 63 tdr.ld.

Vangebrug: blandet

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon:

1. + 2. bon:

eng:

skov:

græs:

Bemærkninger:

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: (G) Langeland. Moræneflade med flere hatformede bakker og enkelte terrænskranter.

Jordbund: Overvejende moræneler med mange små områder med ferskvandsdynd, -sand, -ler, morænesand, smeltevandssand og -grus. Mod syd hælder terrænet sine steder 12°.

Naturlig afgrænsning:

Ejerlavet er kun naturligt afgrænset mod nordøst.

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Tryggelev
-----------------	--	---------------------------------	---------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hoved- og avlsbygninger udgør i dag et samlet regelmæssigt anlæg, der danner en rektangulær gårdsplads. Af den oprindelige grundplan er kun bevaret den vestligste bygning.</p> <p>Det enkeltliggende hus er ikke bevaret</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret noget ved nybebyggelse, idet der ligger enkelte spredtliggende gårde og huse især mod øst. Hertil kommer et sommerhusområde ved kysten.</p> <p>Andre anlæg: Det sydligste haveområde har ikke ændret udstrækning, men det nordlige er væk.</p> <p>Vest for hovedanlægget ud mod det tidligere engområde er der bevaret et uregelmæssigt hegnsforløb.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: En del af det oprindelige skovareal er bevaret, mens engene er opdyrket.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>		X	X	
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne ved hoved- og avlsgård var påbegyndt i 1889. De øvrige ændringer er hovedsageligt sket efter 1889.</p>				

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Tryggelev
-----------------	--	---------------------------------	---------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1765	1857	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn			21	13	13 ¹⁾	19	32	32	10	
Bemærkninger: 1) hertil formentlig uprivilegeret jord										

Fæstegodset

			1662 ¹⁾	1688 ¹⁾	1765	1857 ²⁾	1878 ²⁾	1903 ³⁾		
Tønder hartkorn			130	142	80	276	259	534		
Bemærkninger: 1) incl. Holmegårds fæstegods. 2) hele stamhuset Ahlefeldt. 3) hele stamhuset Ahlefeldt og grevskabet Langeland.										

			1662 ¹⁾	1688 ¹⁾	1765	1857 ²⁾	1878 ²⁾	1903 ³⁾		
Antal gårde			16	29	15	87	87	143		
Heraf i hovedgd. sognet			5	3	0	1		0		
Antal huse				19	15	194	236	557		
Heraf i hovedgd. sognet				2	0	16		14		
Fæsteeenheder ialt				48	30	281	323	700		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

			1662	1765	1857 ²⁾				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods			3	14	16				
Heraf samlinger på min. 3 gårde			3	1	5				
Antal egaliserede samlinger af gårde				1	3				

Hoveri

Antal hoveriagtige enheder o. 1770: 23

Hoveriets omfang pr. gs. gård:

a) pløjedage

b) spanddage

c) gangdage

Bemærkninger:

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Tryggelev
-----------------	--	---------------------------------	---------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Lykkesholm synes anlagt som skovenestegård i Tryggelev ejerlav. Den nævnes allerede som hovedgård i 1459. I 1558 blev gård og gods delt i 24 arveparter. I 1650'erne sker en ny godsopbygning, og Lykkesholm forenes med Holmegård. Hovedgården var ganske lille, i 1688 blot 13 tdr.htk., og året efter forsøgte det at lægge Lykkesholm under Holmegård som bøndergods. Inden 1765 synes gården udvidet med 10 tdr.htk. af nabobyen Ore, hvorved ejerlavsgrensen kom til at løbe ved Ore by. O.1800 var Lykkesholm på 21 tdr.htk.

I 1682 var det dyrkede areal på blot 63 tdr.ld. Der var store skove til godset.

I 1459 bestod godstilliggendet af 2 gårde og 1 mølle. I 1662 var Lykkesholm forenet med Holmegård. Til Lykkesholm lå formentlig kun 5 gårde i Tryggelev. I 1765 blev Lykkesholm en del af stamhuset Ahlefeldt, der var tilknyttet grevskabet Langeland. Lykkesholm blev i forbindelse hermed tillagt 15 gårde, særdeles spredt, bortset fra 4 egaliserede gårde i nabobyen Ore.

Nord for Lykkesholm ligger en naturlig af lavninger omgivet banke, som formodes at være et voldsted.

b. Efter cirka 1800:

Lykkesholm hovedgårdsejerlav var o. 1800 på 242 ha. O.1905 var det på 170 ha, skovarealet er ikke medregnet, fordi det var lagt under Tranekær Skovdistrikt. Engarealet udgjorde kun 7 ha. Ved stamhuset Ahlefeldts overgang til fri ejendom i 1927 afgaves der 125 ha fra Lykkesholm til staten. Der blev oprettet 13 selvstændige brug og 10 tillægsparceller af denne jord. I 1985 var arealet nede på 61 ha. Afgivelsen af jord havde kun berørt agerarealet.

I 1857 var fæstegodset til hele stamhuset Ahlefeldt på 257 tdr.htk. Det var fordelt på 87 gårde og 194 huse, men kun en enkelt af gårdene og 16 af husene lå i samme sogn som Lykkesholm. O.1770 var der 23 hoveripligtige gårde til Lykkesholm. Hoveriet blev afløst tidligt (i 1790'erne) mod en pengeydelse og enkelte arbejdsydelser. Frasalget af fæstegodset under stamhuset skete hovedsageligt først efter 1878. I 1927 var der kun 6 tdr.htk. tilbage. O.1905 drives gården af 15 faste folk, 5 daglejere og 4 polakker om sommeren.

Hovedgårdstaksten steg noget mellem 1765 og 1857. Den største stigning skete dog mellem 1857 og 1870, hvor den kom op på 32 tdr.htk. I forbindelse med afgivelsen af jord til staten faldt hovedgårdstaksten, så den i 1956 opgøres til 10 tdr.htk. O.1770 var jorden delt op i 8 marker, hvoraf de 4 blev besået årligt. O.1905 var den delt op i 7 marker, hvoraf de tre var hhv. brak, kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 90 køer og 30 stk. ungkvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 140 fedesvin.

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Tryggelev
-----------------	--	---------------------------------	---------------------------

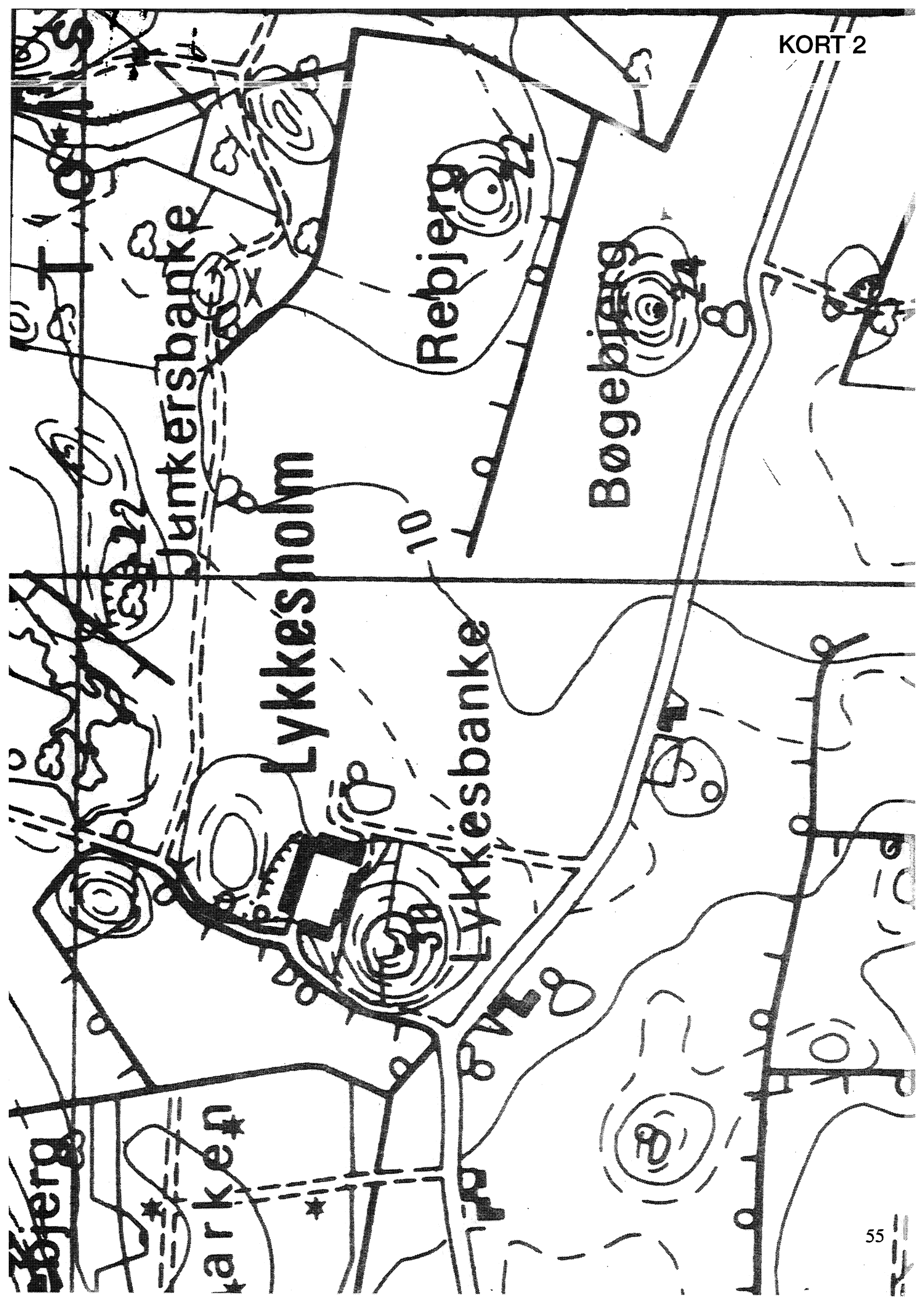
Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse: **Typologisk vurdering:** interesse.

1. Lykkesholm er udparcelleret som skovenestegård i Tryggelev ejerlav. Den nævnes som hovedgård fra 1459. I 1688 var gården blot på 13 tdr.htk. Inden 1800 øgedes tilliggendet til 21 tdr.htk. ved inddragelse af jord fra nabolandsbyen Ore. Lykkesholm er randplaceret i sit ejerlav og har ager/eng-orientering.
2. Godstilliggendet var i 1459 blot på 2 gårde og 1 mølle, og det forblev under 10 gårde, indtil Lykkesholm i 1765 blev en del af stamhuset Ahlefeldt, der fulgte grevskabet Langeland.
3. Frasalget af fæstegodset under stamhuset Ahlefeldt skete i hovedsagen efter 1878. Ved stamhusets overgang til fri ejendom i 1927 afgaves 2/3 af Lykkesholms jord til staten.
4. Hoved- og avlsbygninger nybyggedes i 1800-tallet.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med en beskedent godsudvikling med ret få karakteristika.

Relikt-vurdering: interesse.

1. Hoved- og avlsbygninger er nybygget i 1800-tallet. Haven er reduceret.
2. Ejerlavet er delvis udparcelleret og præget af nybebyggelse. En del af det oprindelige skovareal er bevaret, men engen er opdyrket.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: et muligt voldsted.



Jankersbanke

Rebjerg

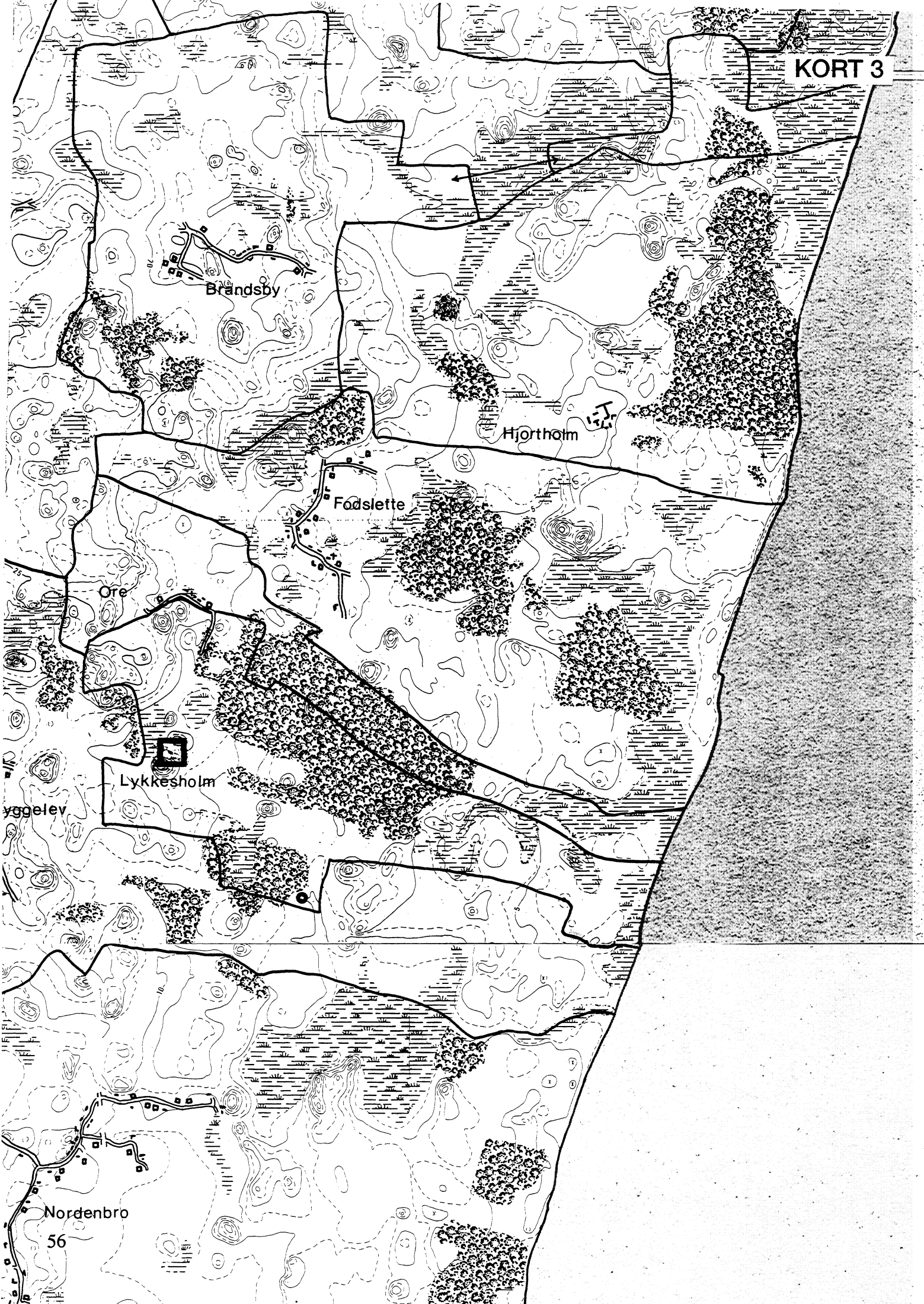
Bøgebjerg

Lykkesholm

10

Lykkesbanke

Tårken



Brandsby

Hjørholm

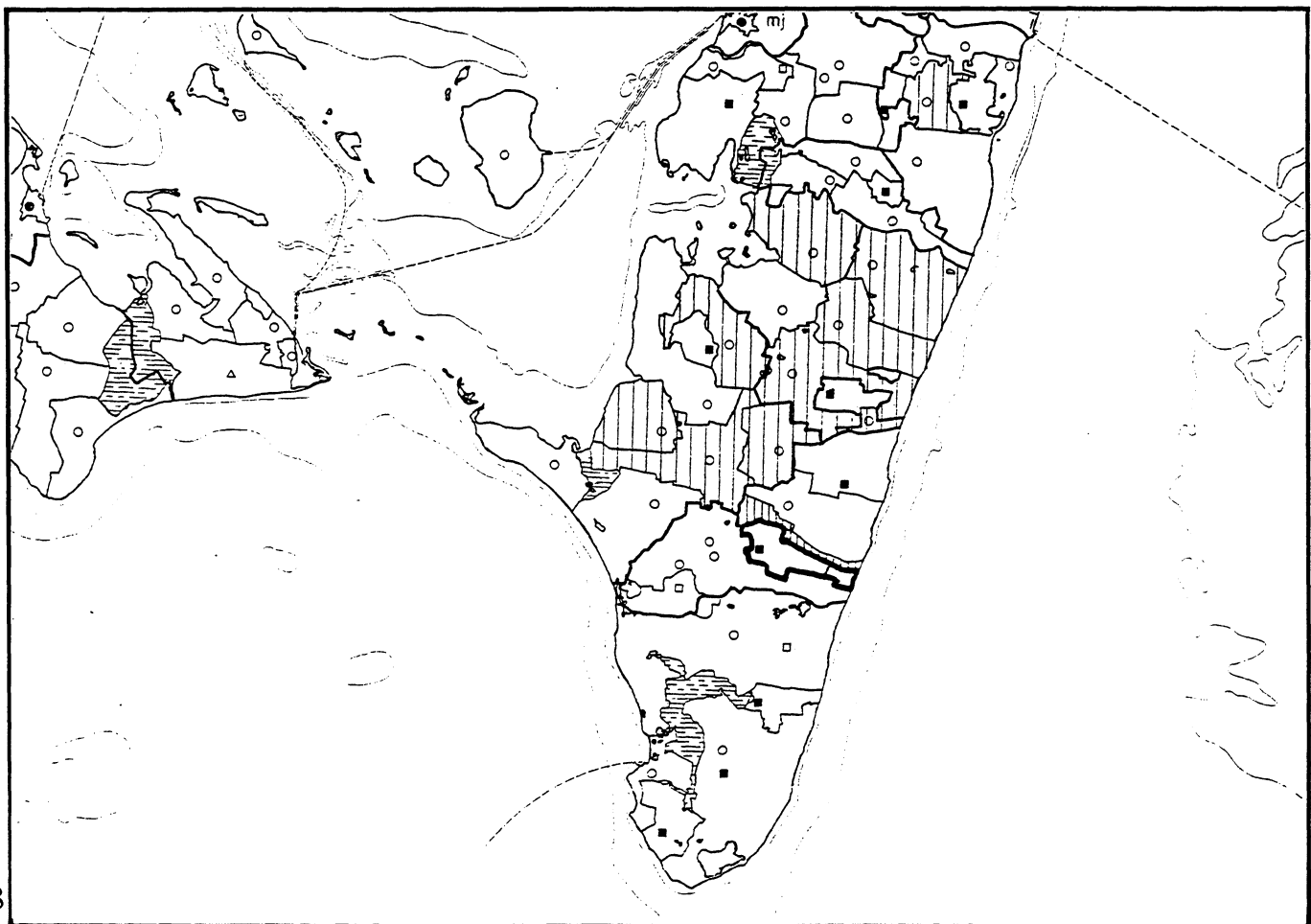
Fødslette

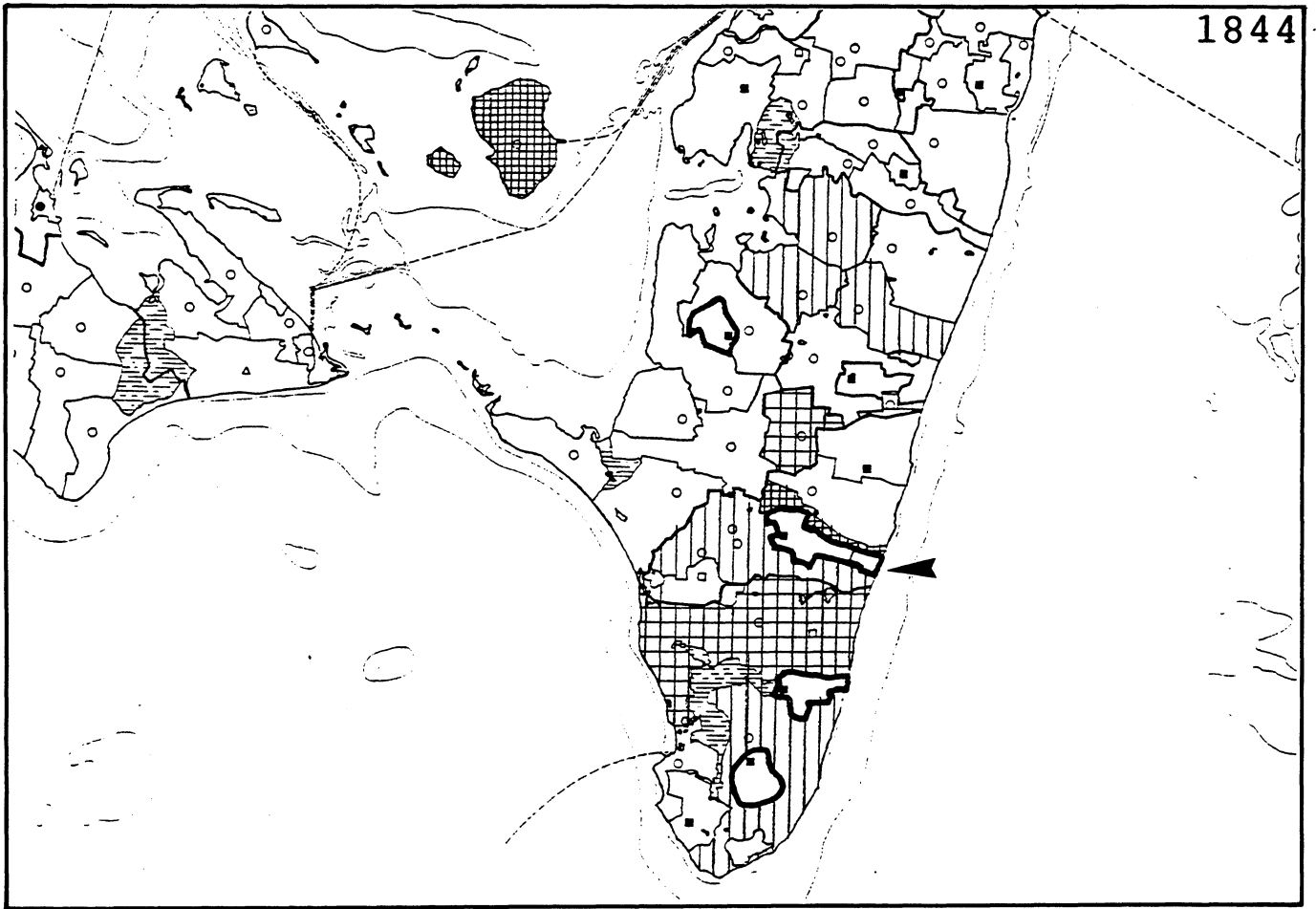
Lykkesholm

Nordenbro

56







Skovsgård

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
-----------------	--	---------------------------------	------------------------

Navn: Skovsgård	Tidligere navn:
---------------------------	------------------------

Bemærkninger:

Skovsgård er nævnt første gang i 1457 i formen Skowsgardh.
Navnet hentyder til Skovsgårds beliggenhed ved kystskoven.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
--	----------------------------------

Bemærkninger:

Skovsgård er udparcelleret af Hennemveds ejerlav.

Ejere:	1457 Peder Modeskal	Fælles ejer med nabogården
	ca.1457 Mads Jønsen Hvitax	Møllegård 1730-1760
	Mads Lud	
	1543 Claus Daa	
	ca.1565 Stig Pors	
	1649 Claus Gagge	
	1709 Jørgen Kaas	
	1756 H.C.von Pultz	
	1760 Hans Laurid og Rasmus Mikkelsen	
	1800 H.Lauridsen	
	1863 Jacob Møller	
	1629 Thyra Fuglede	
	1951 Ellen Fuglede	
	1985 Danmarks Naturfond	

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Hered: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
-----------------	---	---------------------------------	------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

<p>a. Hoved- og avlsbygninger: Hovedbygningen er et fire-fløjet anlæg, den vestlige fløj er dog ikke sammenbygget med de øvrige. Der er voldgrave mod vest og nord. Avlsbygningerne ligger øst herfor og består af to sammenbyggede fløje mod øst og nord, hertil kommer en sydlig fløj.</p>
<p>b. Placering i ejerlavet:</p> <p>Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med mindre indhold af eng/skov.</p> <p>Placering: Randplaceret. Orientering: Eng/ager-orienteret.</p>
<p>c. Øvrige bygninger i ejerlavet: Der er ikke aftegnet yderligere bygninger i ejerlavet.</p>

Driftsøkonomi

<p>a. Areal år 1800: 176 ha</p> <p>Antal marker: 6 heraf i årlig brug:</p>
<p>b. Dyrket areal år 1682: 85 tdr.ld. Vangebrug: 2/1</p> <p>Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):</p> <p>1. bon: 1. + 2. bon: eng: skov: græs:</p> <p>Bemærkninger: 1687: 44 malkekøer.</p>

Jordbundsforhold og afgrænsning

<p>Landskabsform: Langeland. Moræneflade med enkelte hatformede bakker og terrænskrænter.</p> <p>Jordbund: Overvejende moræneler med større forekomst af ferskvandsdynd mod vest.</p> <p>Naturlig afgrænsning: Ejerlavet er kun naturligt afgrænset mod vest.</p>
--

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
-----------------	--	---------------------------------	------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen består nu kun af en enkelt fløj med meget korte tværfløje. Voldgravene er bevaret, men reguleret og udvidet til at omgive hele borgbanken.</p> <p>Avlsgården ligger i samme område, men grundplanen er ændret en del. Den består nu af to større længer og enkelte små bygninger.</p> <p>Bebyggelsesgraden i ejerlavet er ikke ændret meget ved nybebyggelse. I den nordlige del er der dog oprettet en gård "Kågård".</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet er blevet udvidet, og der er blevet bygget i den.</p> <p>Den nord-syd-gående indkørsel er ikke tydeligt markeret som allé på kortet fra o.1800. Den ligger i dag hen som allé.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: En lille del af skovarealerne er bevaret, mens det øvrige er opdyrket.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser: I Hestehave ved Skovsgård skal der ligge et udpløjet voldsted.</p>	X	X	X	<p>Hovedbygningen er opført 1887-89.</p> <p>Dele af avlsgården er fra 1854. Resten er bygget senere.</p> <p>Have på c. 8 tdr.ld. Resten af oprindelig hovedbygning er blevet opført i haven. Der ligger tillige et gammelt røgeri i haven.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne ved bygningerne er sket før 1889. Ændringerne ude i ejerlavet er hovedsageligt sket efter 1889.</p>				

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
-----------------	--	---------------------------------	------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688 ¹⁾	1770 ²⁾	1842	1870	1903 ²⁾	1956	
Tønder hartkorn			36	23	22	29	28	50	59	
Bemærkninger: 1) excl. skovskyld på 1 td.htk. 2) excl. skovskyld på 2 tdr.htk.										

Fæstegodset

			1662	1688	1770	1842	1871	1903		
Tønder hartkorn			157	48	67	75	61	33		
Bemærkninger:										

			1662	1688	1760	1842	1871	1903		
Antal gårde			22	14	16	16	13	9		
Heraf i hovedgd. sognet			9	6	3	4	3	1		
Antal huse				3	21	8	23	8		
Heraf i hovedgd. sognet				1	4	0	3	1		
Fæsteenheder ialt				17	37	24	36	17		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1760	1842				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	10	6	4				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	3	1	1				
Antal egaliserede samlinger af gårde		0	1				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 17	
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
----------	-----------------------------------	--------------------------	-----------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Skovsgård er nævnt som hovedgård fra 1457. Den er udparcelleret af Hennetved ejerlav i Lindelse sogn, men udgør alligevel en del af Humble sogn. Af type er Skovsgård en senmiddelalderlig kystskov-gård. Ejerlavet var i 1688 kun på 23 tdr.htk. foruden 1 td. skovskyld, og det udvidedes ikke før i 1800-tallet.

I 1682 var det dyrkede areal på blot 85 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Der var god skov og eng til gården, der i 1687 havde en besætning på 44 malkekøer. I 1760 var besætningen øget til 80 køer. Der hørte en mølle til godset med 2 tdr. mølleskyld i 1760.

Godset var i 1662 på 22 gårde, men det reduceredes til et niveau af 14-16 gårde og o. 70 tdr.htk. Godset var således ikke komplet. O.1800 hedder det om Skovsgård, at den tilforn havde mere gods og var større.

Ved mageskifte med grevskabet Langeland lykkedes det i løbet af 1700-tallet at samle 12 gårde i nabobyen Hennetved. Det lille gods var således godt arronderet.

I Hestehave ved Skovsgård ligger et nu helt udpløjet voldsted.

b. Efter cirka 1800:

Skovsgård hovedgårdsejerlav var o.1800 på 176 ha. O.1905 var hovedgårdens areal på 287 ha. Stigningen er fortsat, så arealet i 1985 var oppe på 314 ha. Stigningen fra 1905 til 1985 er faldet ligeligt på ager- og skovarealet. O.1905 var der 178 ha ager, 30 ha eng og mose, 66 ha skov, 9 ha sø m.m. og 4 ha have m.m. Engarealet er senere blevet opdyrket.

Fæstegodset var beskedent. I 1842 var det steget en smule til 75 tdr.htk. Det var fordelt på 16 gårde og 8 huse. Det meste af fæstegodset lå i den nærliggende Hennetved by, hvor gårdene var egaliserede med et hartkorn på o. 5-6 tdr. I 1903 var lidt over halvdelen solgt fra. I 1985 er der en lille rest bøndergods tilbage, der dækker et areal på 74 ha. O.1905 drives gården af 12 faste folk, 5 daglejere og 2-3 mand i roer og høst.

Hovedgårdstaksten er ligesom arealet steget kraftigt efter 1800. I 1903 er der sket noget nær en fordobling, så det er oppe på 50 tdr.thk. I 1956 er det steget igen til 59 tdr.htk. O.1770 var jorden delt i 6 marker. O.1905 var det 8 marker. Kvægbesætningen var da på 90 køer og 40 stk. ungvæg og kalve. Der var også 25 får og lam. Det foregående år var der blevet solgt 80 fedesvin. La Cour oplyser tillige, at der er god jagt på gårdens jorder.

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
-----------------	--	---------------------------------	------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen interesse: Interesse: Stor interesse: Særlig interesse:

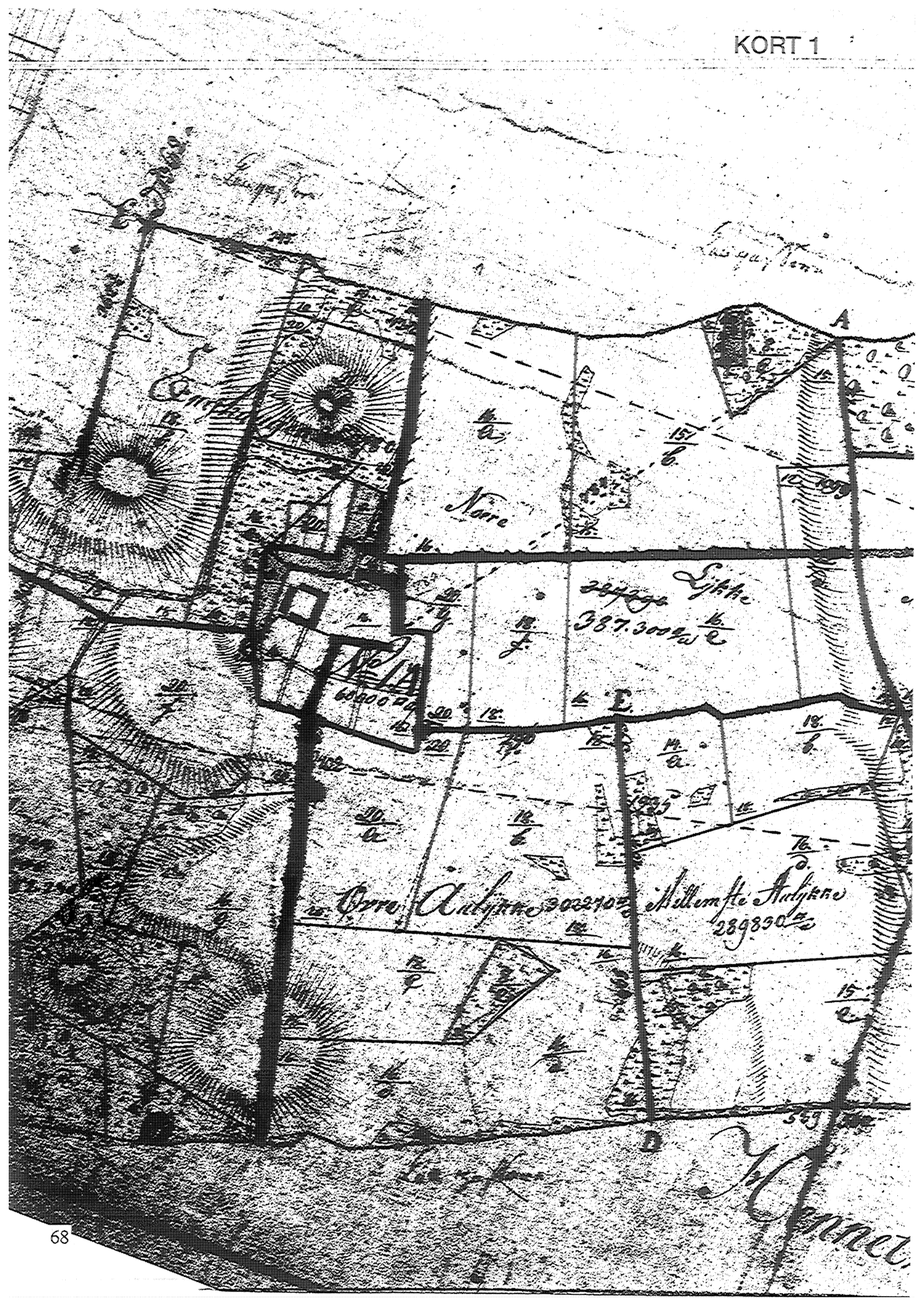
Typologisk vurdering: stor interesse.

1. Skovsgård omtales som hovedgård fra 1457. Den er anlagt som kystskovgård i Hennemved ejerlav. Hovedgården synes ikke udvidet i 1600-1700-tallet og beholdt sin beskedne størrelse. Gården er randplaceret i sit ejerlav, der er todelt.
2. Godstilliggendet forblev særdeles beskedent, og godset var langt fra "komplet" efter 1682.
3. Hovedgårdsarealet udvidedes betydeligt fra 1800 til 1985. Afviklingen af fæstegodset skete meget sent, og i 1903 var der endnu 17 fæsteenheder tilbage.
4. Den nuværende hovedbygning afløste en firelænget bindingsværksbygning fra 1600-tallet, hvortil knyttede sig en trelænget ladegård.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype, en senmiddelalderlig skovgård, med en sent opløst og usædvanlig stabil struktur.

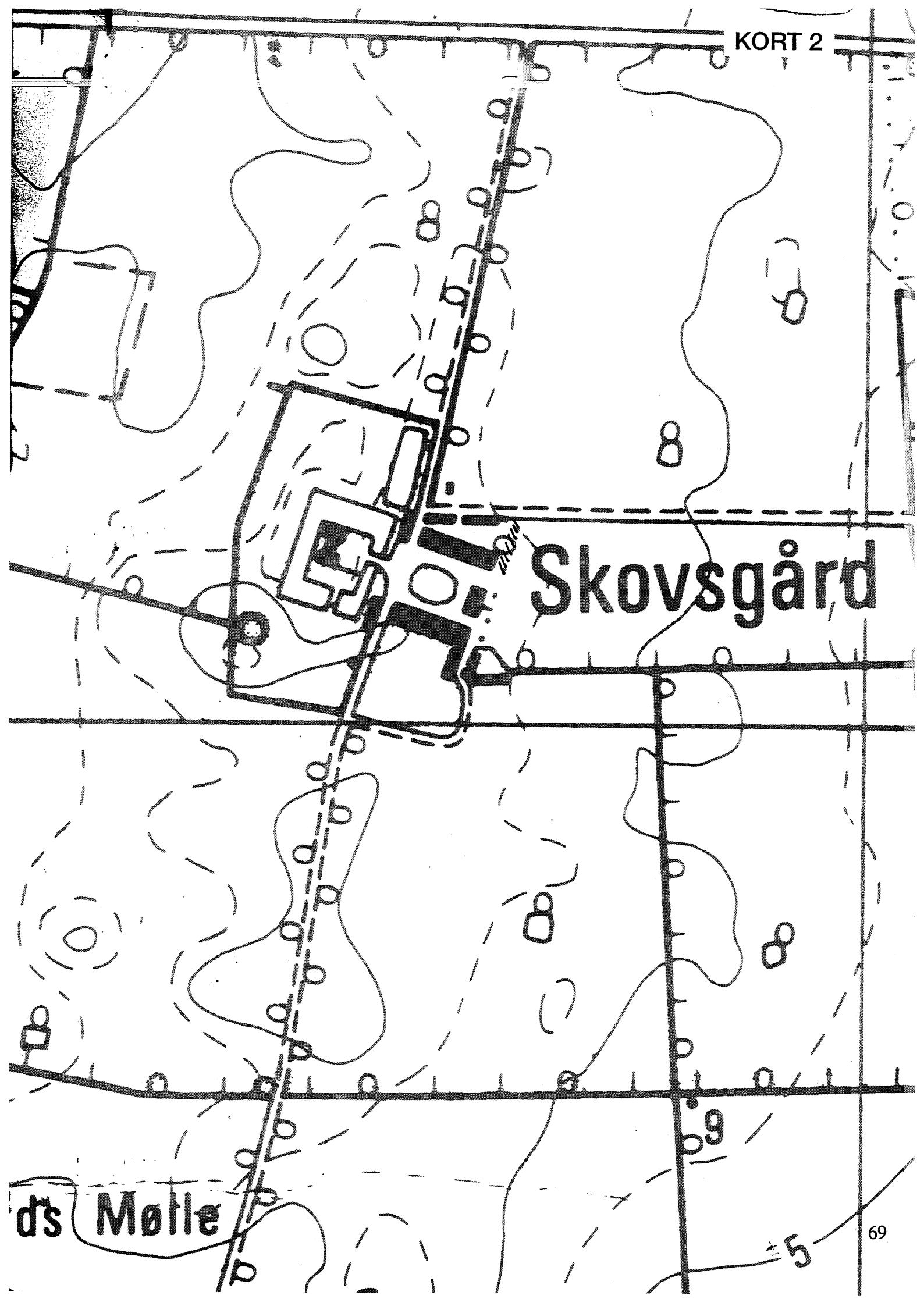
Relikt-vurdering: interesse.

1. Den nuværende "slotsagtige" hovedbygning er opført 1887-89. Avlsgården er ligeledes nybygget i 1800-tallet. Den rummer nu museum. Haveområdet er på 8 tdr.ld. I haven findes en 1700-tals bygning med maltekølle.
2. Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse, men det meste er i dag opdyrket.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: I Hestehave ligger et udpløjet voldsted.



Skovsgård

d's Mølle



lse

Vindeby

Hennetved

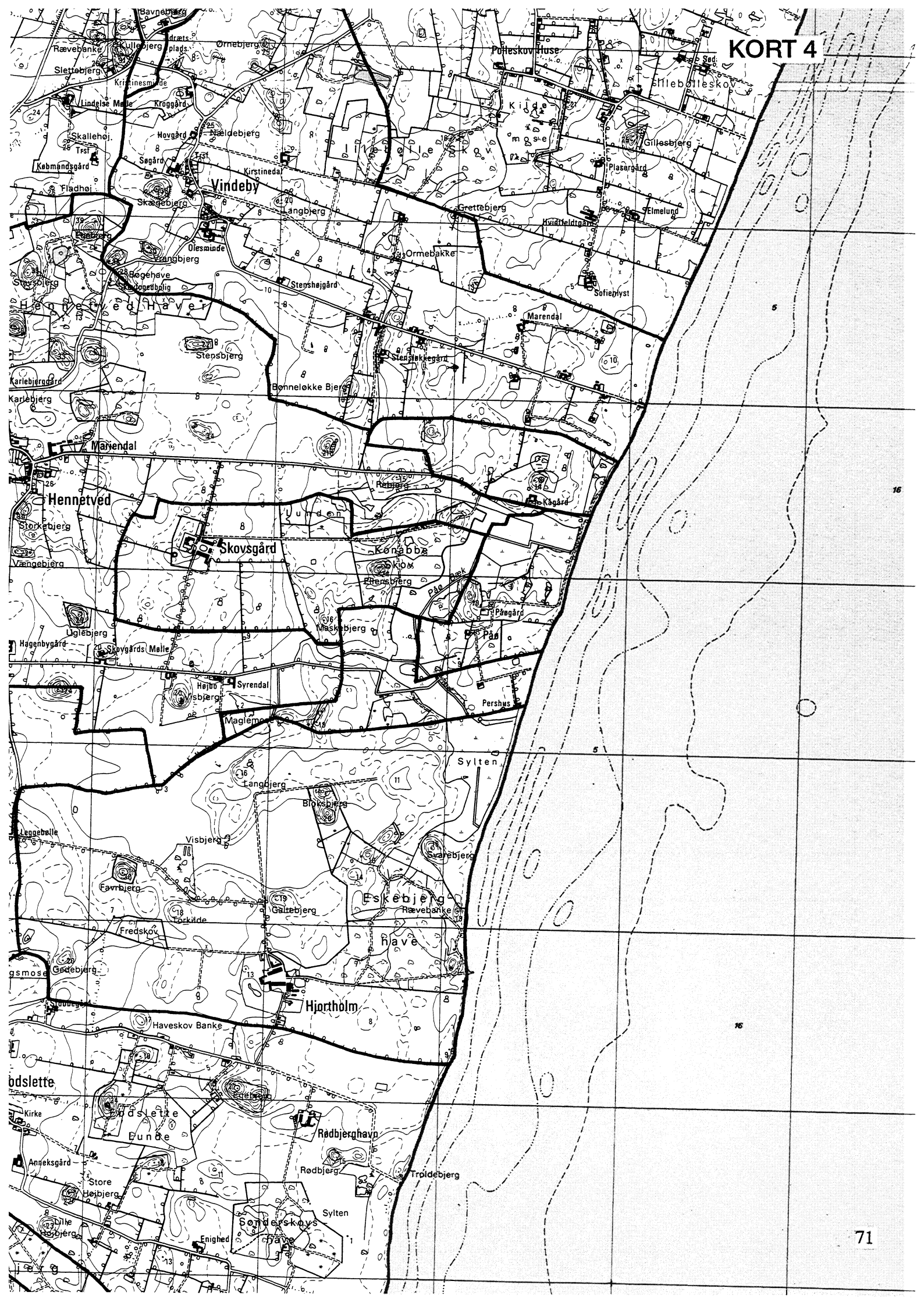
Skovsgård

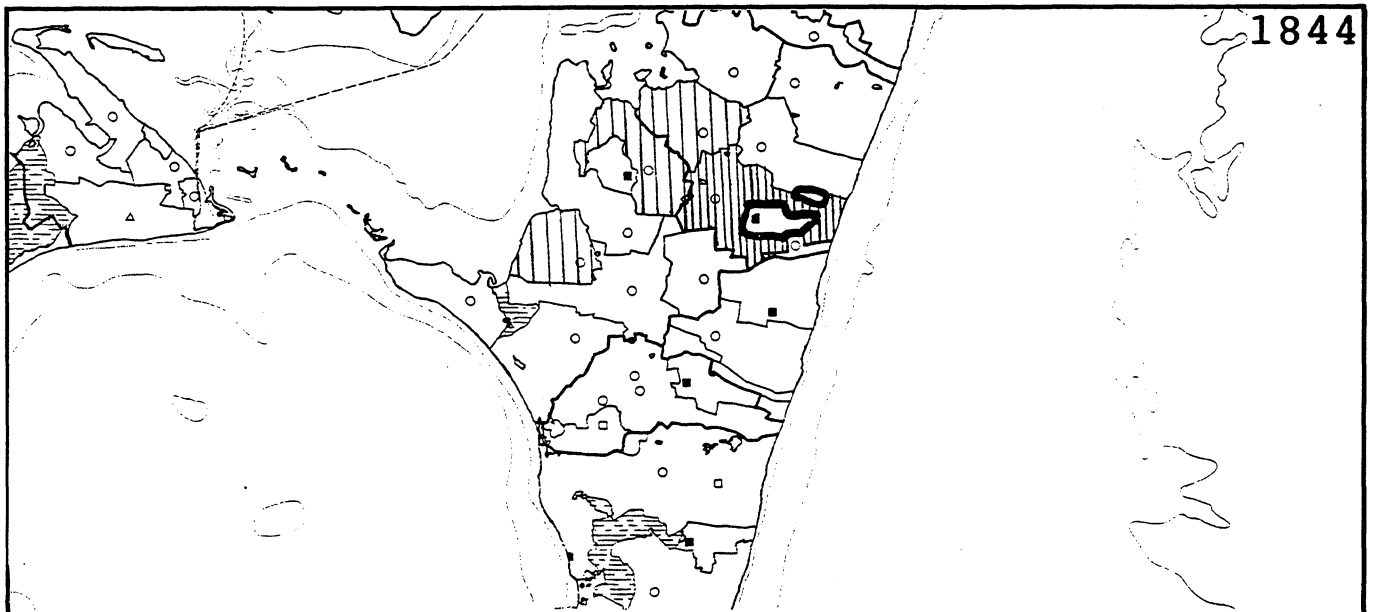
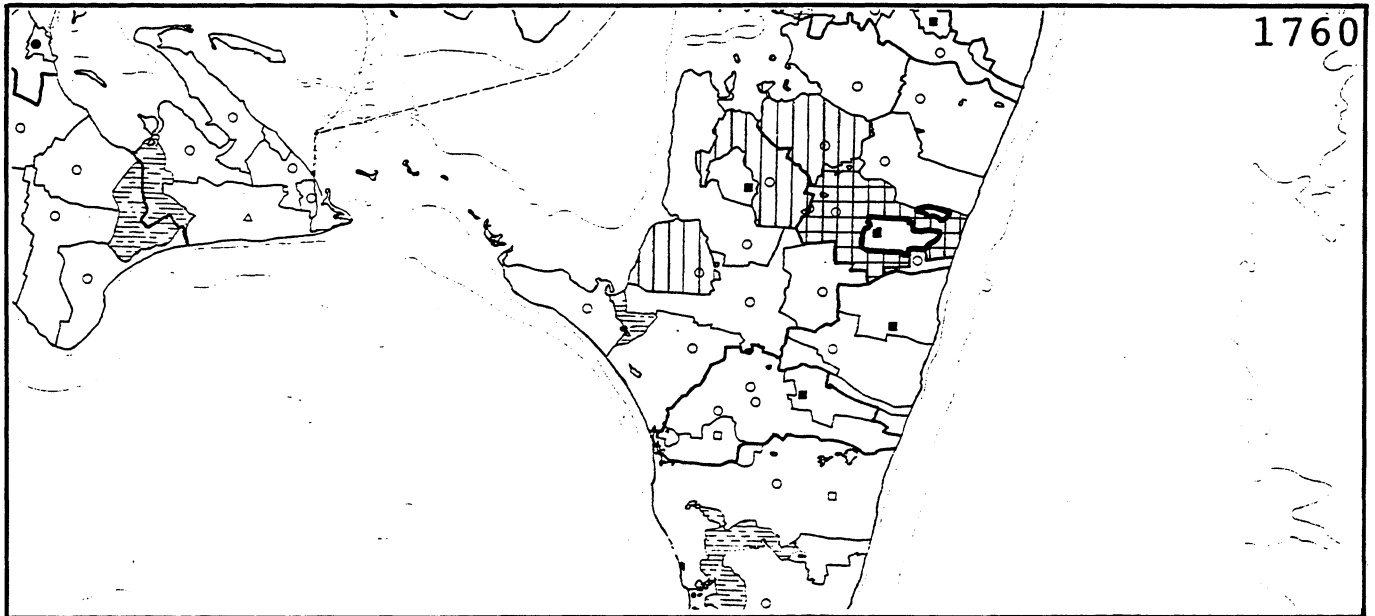
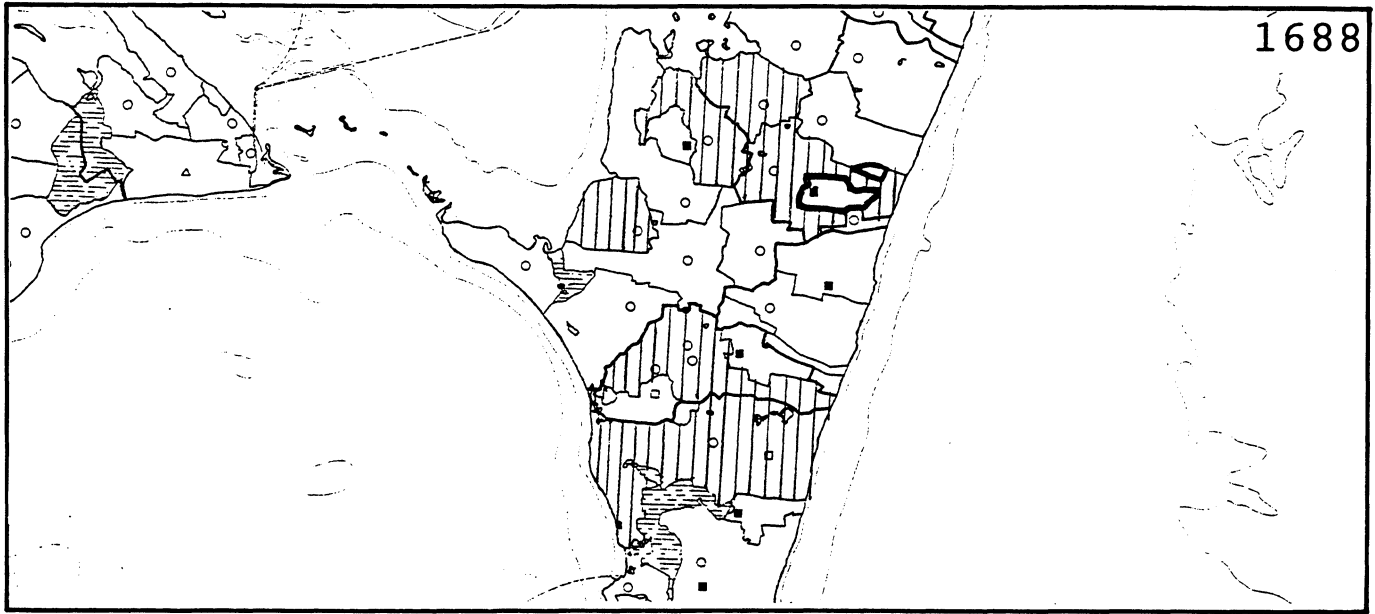
Hjørholm

Fødslette

70







Vestergård

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
-----------------	--	---------------------------------	------------------------

Navn: Vestergård	Tidligere navn:
Bemærkninger: Vestergård nævnes første gang i 1639 i formen Vestergaard.	

Anlægstidspunkt: kendt som adelig sædegård fra 1639	Anlægsform: udflyttet landsbyhovedgård
Bemærkninger: Vestergård er udflyttet fra landsbyen Havbølle.	

Ejere: 1560 Gregers Juel ca.1630 Erik Bille en part Kirsten Eriksdatter Nordby 1682 Henrik Hasses arvinger 1690 Niels Kaas 1731 Fr.Ahlefeldt 1931 Hans Erik Hansen 1985 J.D.Hansen	Fælles ejer med nabogårdene Broløkke, Holmegård og Lyk- kesholm. Under stamhuset Ahlefeldt 1765-1927
---	--

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
-----------------	--	---------------------------------	------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme placering som før, men ser ud til at være blevet en smule længere i grundplanen.</p> <p>Avlsgården ligger i samme område, men er blevet ændret en del i sin grundplan. Længerne er ikke sammenbyggede mere, og der er kommet en "ekstra" til mod syd. De ligger dog stadig rundt om gårdspladsen.</p> <p>Huset mod øst er forsvundet</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret meget ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdets udstrækning er ændret en smule ved udvidelser mod øst og syd og indskrænkning mod vest.</p> <p>Enkelte gærder er bevaret ved skovarealerne.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: Hovedparten af skovarealerne og en mindre del af vådområderne mod syd er bevaret.</p> <p>Særlige relikter: En mindre del af voldgravene er bevaret i haven.</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Hovedbygningen er opført i 1890.</p> <p>Avlsgården har grundmur og fast tag. Den er opført i nyere tid.</p> <p>Have på 0,5 ha.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: Hovedparten af ændringerne er sket efter 1889.</p>				

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
-----------------	--	---------------------------------	------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688 ¹⁾	17 70 ¹⁾	18 57	18 70	1903	1956	
Tønder hørtkorn			30	31	32	21	20	21	15	
Bemærkninger: 1) excl. skovskyld på 2 tdr.htk.										

Fæstegodset

			1662	1688	17 65	18 57 ²⁾	18 78 ²⁾	1903 ³⁾		
Tønder hørtkorn			91		118	276	259	534		
Bemærkninger: 2) Tallet omfatter hele stamhuset Ahlefeldt. 3) Tallet omfatter hele stamhuset Ahlefeldt og grevskabet Langeland.										

			1662	1688	17 65	18 57 ²⁾	18 78 ²⁾	1903 ³⁾		
Antal gårde			16		52	87	87	143		
Heraf i hovedgd. sognet			13		1	3		10		
Antal huse				12	43	194	236	557		
Heraf i hovedgd. sognet				12	12	15		49		
Fæsteheder ialt				12	95	281	323	700		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

			1662	17 65	18 57 ²⁾				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods			6	4	16				
Heraf samlinger på min. 3 gårde			3	2	5				
Antal egaliserede samlinger af gårde				2	3				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 18

Hoveriets omfang pr. gs. gård:

a) pløjedage

b) spanddage

c) gangdage

Bemærkninger:

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
----------	-----------------------------------	--------------------------	-----------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Vestergård nævnes som hovedgård fra 1639. Den er formentlig udflyttet fra landsbyen Havbølle, fra hvis ejerlav den er udparcelleret. Nabogodset Fårevejle ejede i 1472 stort set hele Havbølle. Dette år arvedeltes godset, og senere kom 11 af byens gårde i kronens besiddelse (1573). Formentlig er Vestergård oprettet ved frasalg af en del af dette gods. Hovedgården var i 1688 på 31 tdr.htk. foruden 2 tdr.skovskuld, og den blev ikke udvidet siden.

I 1682 var det dyrkede areal på blot 85 tdr.ld., der dyrkedes i tovangsbrug. I ejerlavet lå store enge og kystskov. Vestergård er en typisk kystskovgård. Sidst i 1700-tallet var Vestergård en mejerigård under stamhuset Ahlefeldt. I 1662 havde Vestergård samlet 16 gårde, hvoraf 6 i nabobyen Havbølle. I 1688 var fæstegodset væk bortset fra 12 huse. I 1731 blev Vestergård opkøbt af grev Ahlefeldt, og fra 1765 lagdes det under stamhuset Ahlefeldt, der fulgte grævska-bet Langeland. Det tillagte bøndergods bestod hovedsagelig af Strynø og Strynø Kalv, hvortil kom de 12 huse i Havbølle. Gårdene på de to øer var egaliserede.

b. Efter cirka 1800:

Vestergårds hovedgårdsejerlav var o.1800 på beskedne 126 ha. O.1905 var hovedgården på 122 ha, heri er dog ikke medregnet skovarealet, der hørte til Tranekær Skovdistrikt. Ved stamhuset Ahlefeldts overgang til fri ejendom i 1927 blev der afgivet 33 ha jord til staten. I 1985 var noget af tabet blevet genindvundet, så arealet beløb sig til 110 ha, hvoraf kun den ene ha var skov.

Fæstegodset for hele stamhuset Ahlefeldt, der omfattede Broløkke, Holmegård, Lyk-kesholm og Vestergård, var i 1857 på 276 tdr.htk. Det var fordelt på 87 gårde og 194 huse. Godset var hverken velreguleret eller velarronderet. Det var for-delt på 16 forskellige steder, hvoraf kun 5 bestod af tre eller flere gårde. Det var ydermere kun 3 af de sidstnævnte steder, der var egaliserede. Stamhuset havde heller ikke brug for et velarronderet og reguleret fæstegods. Hoveriet var allerede blevet afløst mod en pengeydelse o.1800. Størsteparten af fæste-godset er blevet solgt fra efter 1878. I 1927 er der kun 6 tdr.htk. bøndergods tilbage under stamhuset. O.1770 var der 18 hoveripligtige gårde til Vestergård. O.1905 drives gården af 12 faste folk og 4 daglejere.

Hovedgårdstaksten faldt mellem 1770 og 1857 til 21 tdr.htk. Denne størrelse be-holdt hovedgården til overgangen til fri ejendom i 1927, hvor der blev afgivet en del jord. I 1956 var hartkornet nede på 15 tdr.htk. O.1770 var jorden delt i 7 marker. O.1905 var der stadig kun 7 marker, hvoraf de tre var hhv. brak, græs og kløver. Kvægbesætningen var da på 65 køer og 20 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 25 fedesvin. Gården fungerede i en perio-de som mejerigård i Ahlefeldternes besiddelsestid.

Fyns Amt	Herred: Langeland Sdr.-hrd.	Kommune: Sydlangeland	Sogn: Humble
-----------------	--	---------------------------------	------------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse: **Typologisk vurdering:** interesse.

1. Vestergård synes opstået ved udflytning fra landsbyen Havbølle en gang før 1639. Ejerlavet er udparcelleret i landsbyens kystskovrige vestlige del, heraf navnet Vestergård. Hovedgården er randplaceret i sit ejerlav og har engorientering. Det er en typisk kystskovgård, der i 1700-tallet var mejerigård.
2. Godstilliggendet var særdeles beskedent og bestod i 1688 kun af huse. I 1700-tallet blev Vestergård en del af stamhuset Ahlefeldt, der var tilknyttet grevskabet Langeland. Strynø blev tillagt Vestergård.
3. Grevskabet Langelands gods afvikledes først sent, og endnu i 1903 besad godset 10 gårde og 49 huse i Humble sogn. Det beskedne hovedgårdsejerlav reduceredes noget i 1800- og 1900-tallet.
4. O.1800 bestod bygningerne af et lukket firelænget gårdkompleks.

Sammenfattende drejer det sig om et ret sent hovedgårdsanlæg. En almindelig og typeren anlægstype, en udflyttet landsbyhovedgård med et kystskov-ejerlav. Vestergård blev hurtigt en del af et langt større godskompleks.

Relikt-vurdering: interesse.

1. Hovedbygningen er nyopført i 1890. Avlsgården er ligeledes nyopført. En mindre del af voldgravene er bevaret i haven.
2. Ejerlavet er noget formindsket, men ikke præget af nybebyggelse. Enkelte gamle gærder er bevaret og hovedparten af skovarealerne, medens vådområderne for det meste er opdyrket.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: -



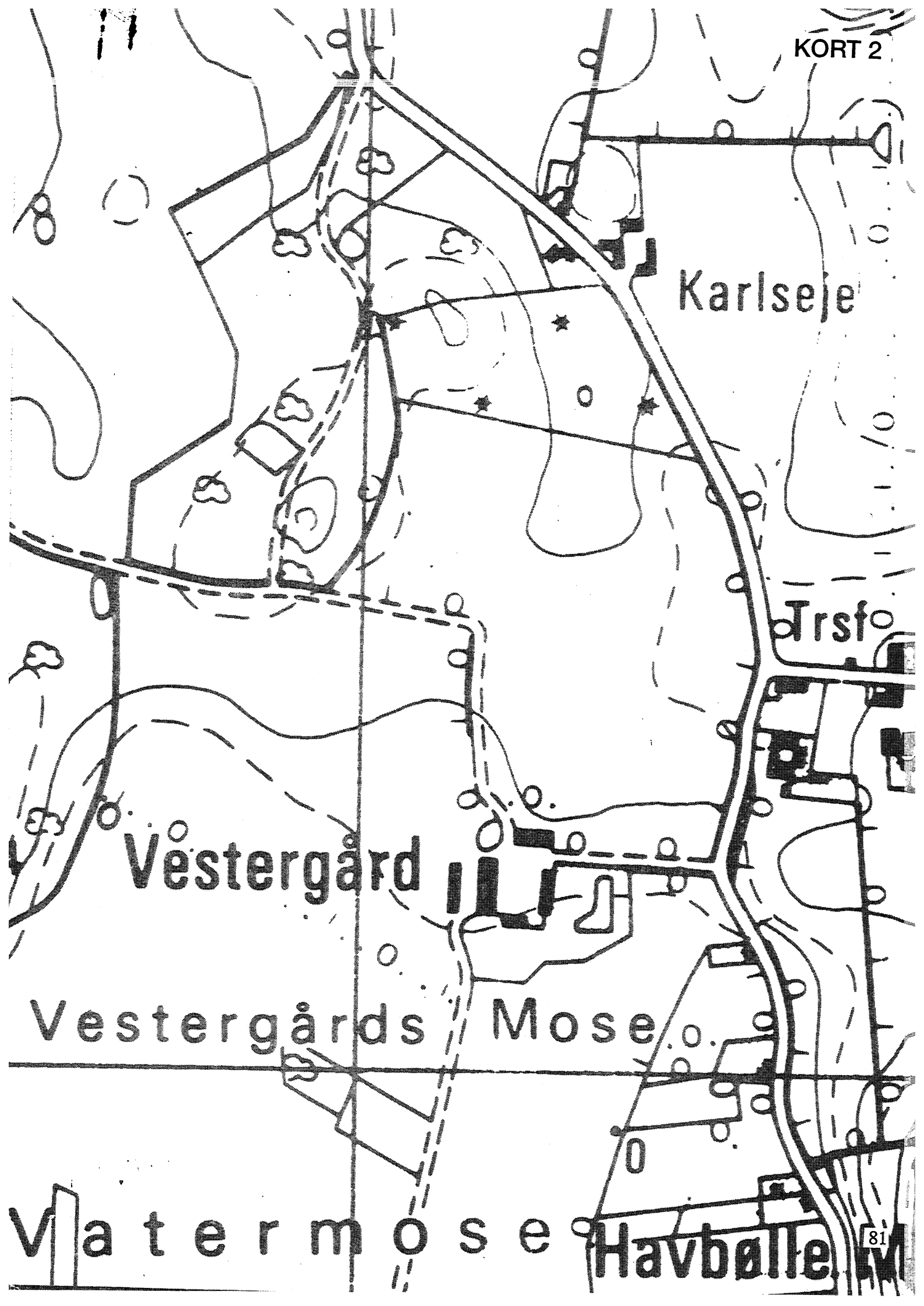
Karlseje

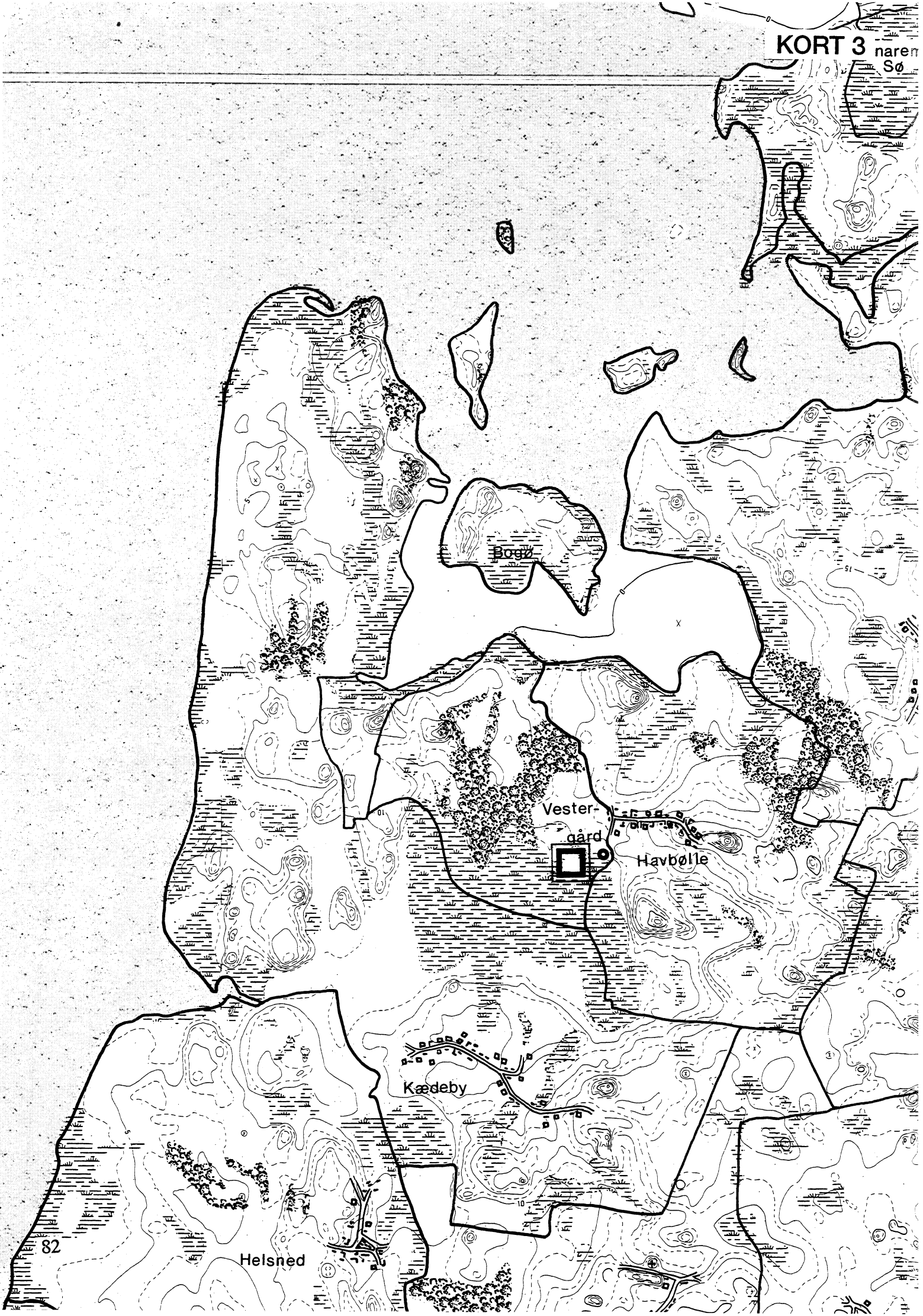
Trsfo

Vestergård

Vestergårds Mose

Vattermose Havballe



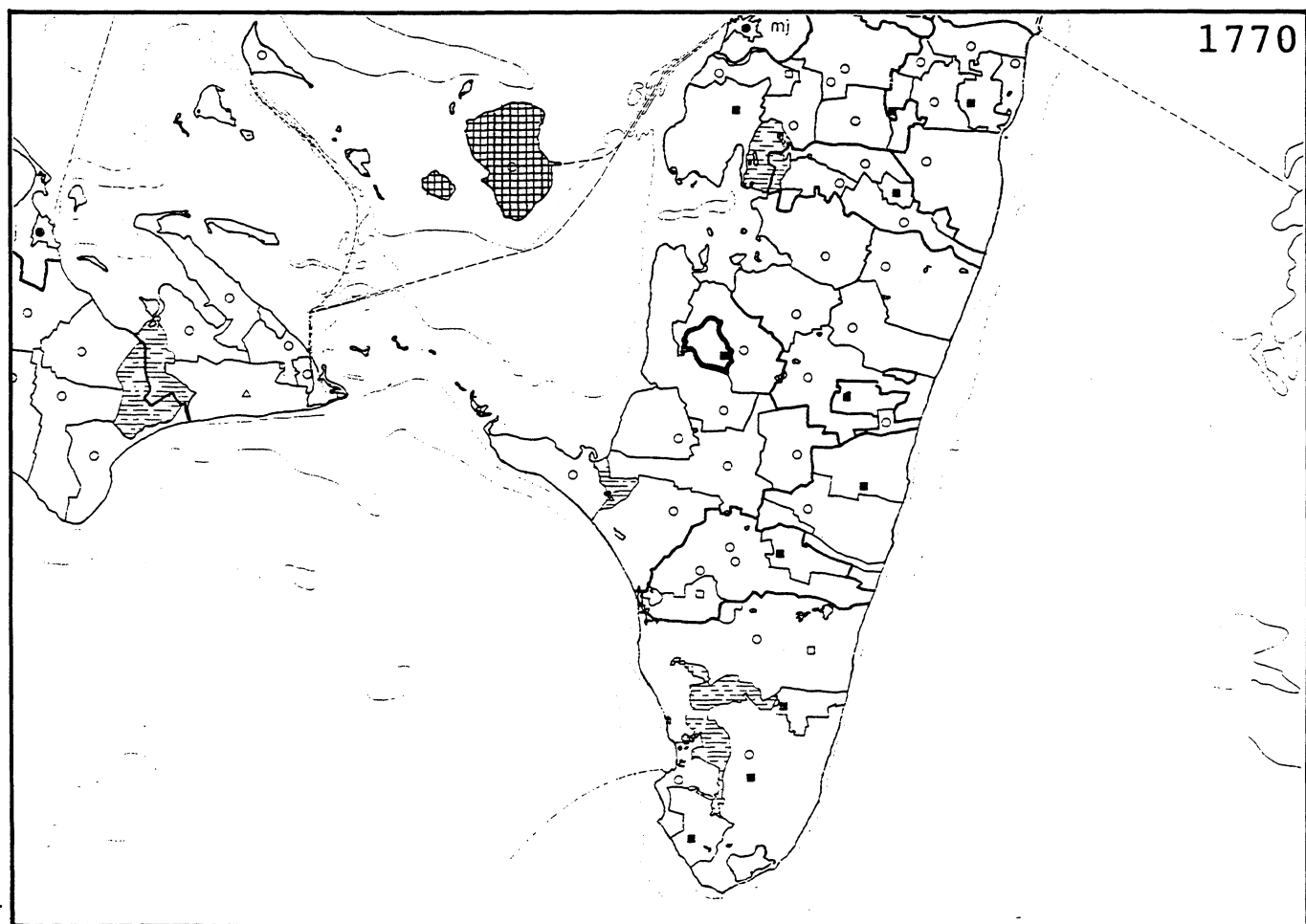


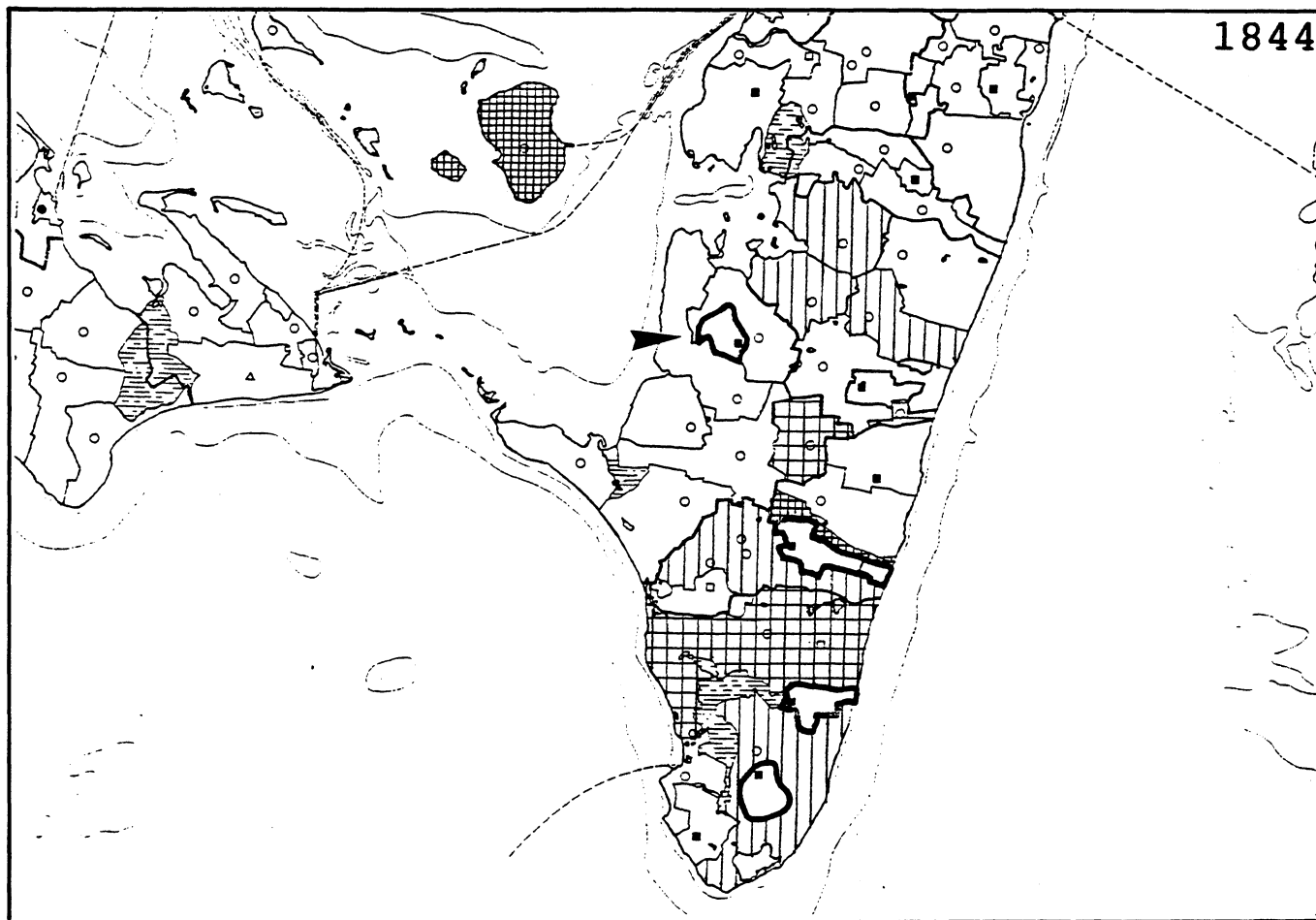
LINDELSE NOR



Lindelse Nord

Lindelse Nord





KULTURHISTORIE

1. Landsbyregistrering i Fyns Amt, foreløbig orientering, 1983
Landsbyregistrering i Fyns Amt, Historiske forhold, 1983
 - 1.01 Assens Kommune
 - 1.02 Bogense Kommune
 - 1.03 Broby Kommune
 - 1.04 Egebjerg Kommune
 - 1.05 Ejby Kommune
 - 1.06 Faaborg Kommune
 - 1.07 Glamsbjerg Kommune
 - 1.08 Gudme Kommune
 - 1.09 Haarby Kommune
 - 1.10 Kerteminde Kommune
 - 1.11 Langeskov Kommune
 - 1.12 Marstal Kommune
 - 1.13 Middelfart Kommune
 - 1.14 Munkebo Kommune
 - 1.15 Nyborg Kommune
 - 1.16 Nr. Åby Kommune
 - 1.17 Odense Kommune bind 1 og 2
 - 1.18 Otterup Kommune
 - 1.19 Ringe Kommune
 - 1.20 Rudkøbing Kommune
 - 1.21 Ryslinge Kommune
 - 1.22 Svendborg Kommune
 - 1.23 Sydlangeland Kommune
 - 1.24 Søndersø Kommune bind 1 og 2
 - 1.25 Tommerup Kommune
 - 1.26 Tranekær Kommune
 - 1.27 Ullerslev Kommune
 - 1.28 Vissenbjerg Kommune
 - 1.29 Ærøskøbing Kommune
 - 1.30 Ørbæk Kommune
 - 1.31 Årslev Kommune
 - 1.32 Aarup Kommune
2. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan, Supplerende oplæg vedrørende udpegning af bevaringsværdige landsbyer og sikring af kirkeomgivelser. juni 1984. Udgået.
3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplanlægning Kulturhistoriske forhold, 1984
4. Landskabsarkitektonisk registrering af hovedgårde, 1988
5. Vand- og vandkraftsudnyttelse på Fyn, 1989
6. Landsbyer med særlige bevaringsinteresser, 1992
7. Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt, Skemaer og kort.
 - 7.01 Kerteminde Kommune, 1994
 - 7.02 Faaborg Kommune, 1994
 - 7.03 Odense Kommune, 1995
 - 7.04 Assens Kommune, 1995
 - 7.05 Bogense Kommune, 1995
 - 7.06 Svendborg Kommune, 1995
 - 7.07 Tranekær Kommune, 1995
 - 7.08 Hårby Kommune, 1995
 - 7.09 Gudme Kommune, 1995
 - 7.10 Glamsbjerg Kommune, 1995
 - 7.11 Egebjerg Kommune, 1995
 - 7.12 Ejby
 - 7.13 Langeskov og Munkebo Kommune, 1995
 - 7.14 Nyborg og Ullerslev Kommune, 1995
 - 7.15 Ryslinge Kommune, 1995
 - 7.16 Rudkøbing Kommune, 1995
 - 7.17 Ringe Kommune, 1995
 - 7.18 Otterup Kommune, 1995
 - 7.19 Årup Kommune, 1995
 - 7.20 Middelfart og Nr. Åby Kommune, 1995
 - 7.21 Årslev Kommune, 1995
 - 7.22 Ørbæk Kommune, 1995
 - 7.23 Søndersø Kommune, 1995
8. De fynske hovedgårde
Sammenfatninger og analyser af skemaregistreringen

NATURFORVALTNING

Fredninger / beskyttet natur

1. Registrering af kirkeomgivelsesfredninger i Fyns Amt, 1980
2. Oversigt over fredede arealer og naturfredningslovens beskyttelses- og byggelinier i Fyns Amt 1981 Udgået.
3. Oversigt over vandløb omfattet af naturfredningslovens § 43 I Fyns Amt, 1983 Udgået.
4. Fredninger i Fyns Amt, 1989
 - 14.1 Nordlige fredningskreds
 - 14.2 Sydlige fredningskreds
 - 14.3 Vestlige fredningskreds

Planlægning

1. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan oplæg, juni 1983. Udgået.
2. Forslag vedrørende udbygning af det rekreative hovedstinet, 1984.
3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplan foreløbigt tryk, 1986. Udgået.
4. Fredningsplanlægning, Handlingsprogram, forslag 1987. Udgået.
5. Fredningsplanens Handlingsprogram, 1989
6. Fredningsplan, 1991.

Registrering / overvågning / pleje

1. Oversigt over biologiske interesseområder i Fyns Amt, 1981
2. Stævningssskove på Langeland, 1988
3. Naturpleje 1987, 1988.
4. Naturpleje 1988, 1989.
5. Overvågning af fuglelokaliteter i Fyns Amt, 1989.
6. Overvågning af fugle i Fyns Amt 1988, 1990.
7. Naturpleje 1989, 1990.

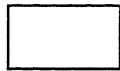
Henvendelse vedrørende publikationer kan ske til:

Fyns Amt, Natur- og vandmiljøafdelingen,
Ørbækvej 100 5220 Odense SØ, tlf. 6556 1000

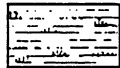
8. Overvågning af padder i Fyns Amt 1988, 1990.
9. Stævningssskove på Fyn, 1990
10. Moser i Fyns Amt - Nyborg Kommune, 1991
11. Moser i Fyns Amt - Tommerup Kommune, 1991
12. Moser i Fyns Amt - Odense Kommune, 1992
13. Moser i Fyns Amt - Faaborg Kommune, 1992
14. Strandenge i Fyns Amt, 1993
15. Insekter i Naturplejen, 1995
16. Slåning af Vejkanter, 1995
17. Moser i Fyns Amt - Marstal og Ærøskøbing kommuner, 1995

Signaturforklaring

Kort 3



Agerland



Eng/mose



Skov



Bakkeoverdrev



Hovedgård med voldgrav



Hovedgård



Voldsted



Gård



Mølle



Teglværk



Smedie



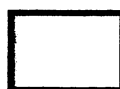
Hus



Kalkovn

Kort 5

Ejerlavskort med påtrykte ejersignaturer



Hovedgårdstakst



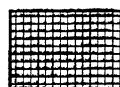
0-25%



25-50%



50-75%



75-100%